

ELANUL

Nr. 115
SEPTEMBRIE
2011

REVISTĂ DE CULTURĂ EDITATĂ DE ASOCIAȚIA CULTURALĂ „ACADEMIA RURALĂ ELANUL”
DIN GIURCANI, COMUNA GĂGEȘTI, JUDEȚUL VASLUI

OȚELENI-HOCENI **550 de ani (1461-2011)** **de la prima atestare** **documentară**

Dan RAVARU

Comuna Hoceni nu este una oarecare. Satul de reședință a fost un vechi târg din inima ținutului Fălciu, aflat sub oblăduirea neamului Beldiman, care a dăruit Moldovei numeroși demnitari și unul dintre primii scriitori din epoca modernă. Celelalte sate au contribuții și mai importante pentru istoria și viața politică a României, chiar și a Europei. La Barboși a fost leagănul ramurii familiei Cuza, care a stat la originea primului domnitor al României, Alexandru Ioan Cuza. Un fiu al Delenilor, T. Ochiu, a fost unul dintre cei patru români care au atacat, în 1954, legația țării noastre din Berna, descoperind, între altele, o listă de senatori francezi care fuseseră mituiți de sovietici. Scopul acestei mituiri privea un vot contra constituirii Comunității cărbunelui și oțelului, care a stat la baza formării actualei Comunități Europene. Bineînțeles, puși în fața adevărului, senatorii predispuși la trădare au trebuit să-și schimbe atitudinea.

Localitatea Oțeleni se remarcă prin faptul că este cea mai veche ca atestare documentară. Desigur, este aproape imposibil să stabilim cu precizie vechimea acestui sat, sau a altora, datorită penuriei de acte conservate, dar cele ajunse până la noi reprezintă repere sigure. Datarea lor presupune cercetări și asociații de ordin istoric în context, uneori adevărate performanțe de detectiv. După cum ne indică numele localității, primul stăpânitor al acestuia a fost din neamul Oțel, familie boierească de prestigiu, larg prezentată de Lucian-Valeriu Lefter în teza sa de doctorat. Începătorul neamului, Mihai Oțel, inițial pisar și grămătic, ajunge stăpân peste 9 sate în 1438, pe parcurs având 20, formând un respectabil domeniu și fiind, totodată, membru al Sfatului Domnesc.

- continuare în pagina 11 -

Frunțișeni – Sărbătoarea **zborului înfiorat!**

Val ANDREESCU

În comuna vasluiană Frunțișeni, deschiderea noului an școlar a fost una cu totul și cu totul deosebită! Pentru bobocii care au venit foarte-foarte emoționați a fost o zi plină de evenimente frumoase care au venit să întregescă bucuria

produsă de primul clinchet de clopoțel, de primele caiete, de primul contact cu viitorii colegi de primară și cu ...prima lor doamnă învățătoare. Copiii, elevii, părinții, dar și cadrele didactice, au aflat cu bucurie că școala lor va purta numele unui erou frunțeștean, general aviator inginer Gh. Negrescu, un fiu al satului, născut la Frunțișeni în 1887, cel care a fost al doilea pilot român care a obținut brevetul pentru a pilota avioane militare și care s-a afirmat în aviația românească și a contribuit la înălțarea acesteia.

- continuare în pagina 9 -

Necropola tracică de la Crețești, **județul Vaslui**

Vicu MERLAN

În partea de nord – vest a satului Crețești de Sus, în apropiere de șoseaua europeană, pe promontoriul dintre pârâul Lohan și un afluent temporar, a fost descoperită încă din 1999 o necropolă aparținând culturii trace *Noua*. Necropola suprapune situl eneolitic ce aparține culturii Cucuteni A-B, nivel identificat între -0,80-1,30 m.

Din anul 2003 au început campaniile de săpături arheologice preventive de salvare, avându-se în vedere că pe fruntea promontoriului, spre est, localnicii exploatau lutul galben, distrugând cu această ocazie toate vestigiile arheologice întâlnite.

Din 2003 până în septembrie 2011 au fost identificate un număr de 24 de morminte de înhumăție, pe un perimetru de circa 600m². Majoritatea au în inventar obiecte de cult (ulcele cu torți supraînălțate sau vase mari rareori), podoabe (cercei, brățări, pandantive, fibule, agrafe, nasturi, etc.) din bronz cu unele elemente din fier, toate puternic oxidate sau cu urme adânci de oxidare.

- continuare în pagina 2 -

Necropola tracică de la Crețești, județul Vaslui

- urmare din pagina 1 -

Vicu MERLAN

Trebuie specificat că din numărul total amintit, 5 morminte avea în inventarul osteologic doar craniul, unele au părți lipsă din trup (de exemplu bazinul sau coloana și coastele sau picioarele), fapt pus pe seama unor decapități războinice, accidente, atacul unor animale sălbatice, sau poate chiar măcinarea lor de timp (circa 3000 de ani).

Descoperirea mormântului M21 – colaborare interdisciplinară Huși-Iași-Bârlad

O altă caracteristică interesantă este aceea că atunci când săpau o groapă pentru a înhuma un contemporan, membrii tribali venind în contact cu vestigiile înaltașilor, le lăsau neatse, plasând decedatul chiar pe acestea. Vestigiile înaltașilor constituiau așadar un *tabu* ce trebuia respectat riguros pentru a nu stârni furia strămoșilor lor, dar și un obicei legat de aceștia privitor la *cultura strămoșilor*.

Ritul de înmormântare este diferit de cel de astăzi. Înhumatul este plasat cu capul la est și picioarele spre vest, iar ulcica, ce avea în conținut hrană sau uleiuri volatile de plante, era plasată în apropierea capului, uneori la picioare. La unele morminte am descoperit în inventar câte o rășniță de mână, confecționată din piatră, cu o ușoară albiere (concavitate centrală), plasată mai ales în zona bazinului. Rășnița este un element ce simboliza fertilitatea, belșugul, fecunditatea, fiind depusă în special în mormintele aparținând femeilor. Toate aceste pregătiri și plasări precise în zona unor părți anatomice țineau de un ritual strict pus în corelație cu unele evenimente astrologice individuale sau de grup care ajutau defunctul să traverseze vămile astrale ale lumii de dincolo.

Credința în lumea de dincolo este reflectată în precizia orientării mormintelor față de astrul zilei, conform unor cutume sacrale, în grija ca fiecare *plecat* să dispună de cele strict necesare pentru astfel de călătorii, fiindu-i ghidat sufletul de cei rămași în viață, de șamanul comunității.

În cadrul campaniei din anul 2011 din punctul Crețești - „La Intersecție”, am avut surpriza de a identifica, pe cuprinsul unei singure secțiuni 5 morminte, din care 2 duble, cu o plasare nemaîntâlnită până acum, în acest sit de la sfârșitul epocii bronzului.

Mormântul nr. 20 surprins în caroul 10 la – 0,70 m pe un ax E-V, cu capul spre est, fața orientată spre sus, ușor înclinată spre sud, dar cu maxilarul deformat. Mâna stângă are antebrațul pe orizontală, iar mâna dreaptă întinsă până la bazin.

Dentiția este integrală, foarte bună, fără carii. Datorită presiunii pământului osatura craniană este deformată.

Scheletul are 1,7 m cu 40 cm lățime la umeri, 37 cm la bazin, 55 cm lungimea mâinilor, 85 cm lungimea picioarelor, 27 cm cea a antebrațelor și 21 cm diametrul craniului.

În zona pieptului a fost găsită o fibulă alcătuită din două piese puternic corodată pe capete. La un capăt prezintă o sârmă, care face legătura cu cealaltă latură a arcului. Un capăt este lat și subțiat (2 cm), ușor întors pentru prinderea sârmei, mijlocul de 1 cm (zona maximă de arcuire) prezintă o proeminență, după care se îngustează gradat spre urechea agrafei. Cealaltă piesă este identică, fiind prinsă de prima printr-o prelungire de 1 cm. Arcul are 7 cm lungime și $l = 4$ cm.

Mormânt dublu M₂₁-M₂₂

Fibula din inventarul mormântului a fost folosită la prinderea mantalei sau a îmbrăcăminții fostului defunct.

Mormântul dublu (M₂₁-M₂₂) a fost descoperit la m₁₇, la – 1,10 m. Practic este vorba de două morminte suprapuse.

Mormântul M₂₁, a aparținut unei femei, fiind orientat E-V, având capul spre est. Îi lipsește bazinul și o parte din coaste și coloană. Capul este orientat spre în sus, cu maxilarul inferior distrus de presiunea pământului. Dentiția este foarte bună.

Lungimea maximă a scheletului este de 1,40 m, lățimea la umeri 25 cm, diametrul craniului 16 cm.

Inventar:

- în partea stângă la 5 cm deasupra genunchiului, o piesă din bronz puternic oxidată;

- în stânga craniului, la nivelul maxilarului lateral a fost găsit un cercel dintr-o sârmă din bronz, fragmentat în două părți, cu capetele boldate (îngroșate), având $\varphi = 4,5$ cm, gr. = 0,3 cm;
- fragment de ac din bronz la clavicula stângă;
- fragment de tablă din bronz la clavicula dreaptă, puternic

Mormântul nr. 20 - detaliu

oxidată, foarte subțire;

- mărgică din bronz, oxidată, ruptă, cu $\varphi = 0,5$ cm;
- podoabă de tip nasture din bronz cu $\varphi = 2,8$ cm, având o concavitate centrală pe partea ventrală, cu o mică proeminență găurită orizontal și convexă dorsal, fiind descoperită la gât;
- șirag de mărgăle mici descoperit în jurul craniului și

Secțiunea Ș₁₂ – vedere generală

gâtului până la piept, alcătuit din peste 200 de piese cu dimensiuni mici și foarte mici ($\varphi = 0,2 - 0,4$ cm), probabil lucrate din os sau semințe de plante. Sunt friabile, distrugându-se

uneori la apăsare ușoară.

Mormântul nr. 22 este poziționat sub nr. 21. Are craniul ușor aplatizat de la greutatea pământului, fața orientată lateral dreapta. Dentiția este bună, cu dinții totuși tociți (de matur).

Orientarea mormântului aproximativ NE - SV, ieșind din tiparul celor descoperiți până acum cu orientarea predominantă E-V. Scheletul are 1,68 m, 35 cm lățimea umerilor și φ capului de 24 cm.

Inventar:

- la 20 de cm de craniu, pe partea dreaptă au fost identificate două ulcele fragmentate, puse una în alta, de dimensiuni diferite cu φ la gură de 6 cm respectiv 4 cm. Cea mare avea o toartă supraînălțată, dar ruptă din vechime (conform uni canon ritualic), iar cealaltă era simplă, ușor cilindrică, cu o tortiță aplicată lateral de tip buton, dar fragmentată.

Mormântul dublu (M₂₃ - M₂₄) a fost descoperit la 50 de cm nord - vest de M₂₂, fiind orientat pe direcția E-V, paralel cu M₂₁.

Mormântul nr. 23 era într-o stare avansată de degradare, lipsindu-i labele picioarelor și mâinile.

Mormântul dublu M₂₃-M₂₄

Capul este orientat spre est, însă maxilarul inferior este deplasat la 20 cm spre vest de cel superior. Mâna stângă este lăsată spre exterior, iar cea dreaptă cu antebrațul îndreptat pe bazin. Dentiția bună de matur. Bazinul este distrus din vechime fiind fragmentat. Lungimea totală a scheletului este de 1,30m.

Inventar:

- în zona pieptului a fost găsit un obiect asemănător cu un cercel din bronz, puternic oxidat, cu $\varphi = 2,5$ cm, gr. = 0,2 cm, având în capăt o îngroșare de tip cap;
- la picioare, pe partea dreaptă, a fost descoperită o ulcică fragmentară, cu toarta ruptă din vechime.

Mormântul nr. 24 se afla la 0,5 m de nr. 23, aproximativ paralel cu acesta, însă deplasat cu 20 cm mai spre est, având o orientare E-V. Capul este orientat spre sus, cu zona frontală a craniului și cea nazală distruse de presiunea pământului de deasupra.

Scheletul are o lungime de 1,30 m, fiind într-o stare de conservare precară, lipsindu-i coloana, coastele, labele picioarelor și degetele mâinilor. Dentiția este bună de matur.

Inventar:

- în zona umărului stâng și claviculă au fost descoperite două fibule din bronz cu arc, într-o avansată stare de oxidare. Cea mai mare are cu lungimea de 7 cm. Acele pieselor au o încovoieră pentru prindere în corpul lat al podoabelor;

- șirag de mărgăle mici, ca și la M₂₁, dar într-un număr mai

Fibule din bronz – Mormântul M₂₄

mic;

- rășniță din piatră înroșită, cvasipătrată, plată la partea activă, descoperită la picioare, latura dreaptă.

Concluzii

În cazul celor patru schelete înhumate de la sfârșitul epocii bronzului, descoperite în carourile ¹⁶⁻¹⁹ din Ș₁₂, avem de-a face cu două morminte duble, soț și soție.

Am constatat că două dintre morminte au în inventar ulcele (ritualul clasic specific acestei epocii), ce erau poziționate în partea dreaptă a scheletelor, fiind puse în corespondență cu principiul masculin, emisiv al transcendenței divine. În schimb mormintele nr. 21 și 24 au piese de tip podoabe, șiraguri de mărgele etc.

Femeia ce aparținea scheletului nr. 21 avea capul pe genunchii bărbatului de la nr. 22, iar cealaltă cu nr. 24 era poziționată paralel cu bărbatul de la nr. 23 dar în imediata vecinătate, la circa 40 cm de acesta.

Deși par contemporane cele patru morminte sunt poziționate diferit față de nivelul de călcare: mormintele M₂₁-M₂₂ sunt cu câțiva centimetri mai adânci decât M₂₃ și M₂₄, deoarece acestea din urmă sunt plasate direct pe chirpicii unei locuințe mai vechi din eneolitic aparținând înaintașilor acestora, respectiv civilizația Cucuteni. De aici putem deduce că atunci când săpau groapa pentru cei decedați, intersectând resturile de civilizație anterioare, din respect pentru înaintași, nu s-a continuat distrugerea nivelului cucutenian ci s-au oprit la acel nivel, chiar dacă nu corespunde adâncimi standard pe care și o propuse să o sape. Așadar putem vedea clar rolul de *tabu* a acestor artefacte anterioare pe care tricii le respectau riguros.

Privitor la cele două morminte duble, nu excludem ipoteza ca acestea să fie contemporane, avându-se în vedere poziționarea apropiată, relativ egală între schelete, culoarea stratului de umplutură a gropilor ce au aceeași compoziție litologică, fapt ce ne înclină să credem că avem de a face cu o groapă comună.

Moartea lor ar putea fi cauzată de o luptă sau de atacul unor animale sălbatice (dedus din lipsa unor părți anatomice) sau răpuși de vreo boală.

Bibliografie:

Vicu Merlan, Paul Salomeia, *Crețești - La Intersecție, jud. Vaslui, CCA 2003, 2004, 2005, 2006, 2007.*

Vicu Merlan, *Noi descoperiri arheologice la Crețești, jud. Vaslui, Cercetări Istorice 3, 2007, p. 2.*

Vicu Merlan, *Necropolă din Epoca Bronzului la Crețești, jud. Vaslui, Lohanul 6, 2008, p. 1-2.*

Vicu Merlan, Paul Salomeia, *Crețeștii de Sus, comuna Crețești, jud. Vaslui, CCA 2009.*

Vicu Merlan, *Arme și unelte din silex și piatră din eneoliticul Moldovei dintre Carpați și Prut, Iași, 2005; ediția II: 2008.*

Vicu Merlan, Paul Salomeia, *Crețești - La Intersecție, jud. Vaslui, Cronica Cercetărilor Arheologice din România – campania 2010, 179.*

ȘTEFAN CEL MARE ȘI SFÂNT – PATRONUL SPIRITUAL AL JUDEȚULUI VASLUI

Nicolae IONESCU

A intrat în tradiția autorităților locale, după 1989, ca în fiecare an, la 2 iulie, când se comemorează trecerea în eternitate a marelui domnitor Ștefan cel Mare, să omagieze așa cum se cuvine pe cel care a fost numit Soarele Moldovei. În rândurile de mai jos, prezentăm succint câteva considerații asupra acestui conducător de excepție din istoria patriei.

Această personalitate complexă simbolizează forța creatoare a poporului român în diverse domenii, cât și ideea luptei pentru păstrarea ființei statale. De altminteri, efigia domnitorului este omniprezentă pe meleagurile vasluiene și nu numai.

Ștefan cel Mare a fost fiul lui Bogdan al II-lea și nepot al lui Alexandru cel Bun. Devine domn în aprilie 1457, după ce înfrânge pe rivalul său, Petru Aron, la Doljești, pe Siret, la 12

aprilie și la Orbic, în ținutul Neamțului, la 14 aprilie. Este înscăunat ca voievod pe Câmpia de la Direptate, de lângă Suceava și a fost uns cu mir de mitropolitul de atunci, Teoctist. A fost cea mai lungă domnie a unui conducător autohton, iar Moldova a avut cea mai mare întindere, cu un sistem de apărare format din cetăți strategice construite pe Nistru și în interior, Vasluiul fiind atunci în centrul țării.

Într-adevăr, această zonă a intrat pentru totdeauna în cartea de aur a istoriei naționale prin eroicele fapte de vitejie săvârșite de oastea românească condusă de viteazul voievod în memorabila bătălie de la Podul Înalt din 10 ianuarie 1475, denumită de N. Iorga „*Termopilele Românești*”, comparând această victorie cu cea a grecilor împotriva persilor, iar istoricul Constantin C. Giurescu a apreciat-o „*drept cea mai mare*

biruință câștigată de creștini asupra turcilor până la asediul Vienei din 1683”.

Ștefan cel Mare a fost fără îndoială, cea mai puternică personalitate a românilor din secolul al XV-lea. El rămâne un model al poporului în slujba căruia și-a pus calitățile sale excepționale de organizator, diplomat și comandant de oști cu urme adânci în istoria patriei noastre. Strălucita sa domnie s-a desfășurat într-o perioadă când amenințarea otomană era tot mai mare și se impunea concentrarea tuturor eforturilor pentru apărarea libertății și independenței țării. Marele voievod a înțeles just cerințele epocii și s-a sprijinit pe păturile de bază în consolidarea țării. În timpul domniei sale târgurile și satele vasluiene ca de altfel, întreaga Moldovă, dobândesc o dezvoltare social-economică, politică și culturală deosebită, cunoscută în istoria civilizației românești sub numele de **epoca ștefaniană**.

De altminteri, însuși marele domnitor considera Moldova o „**Poartă a creștinătății**” în scrisoarea circulară trimisă marilor puteri europene la 25 ianuarie 1475 :...**”Dacă această Poartă va cădea, întreaga creștinătate va fi în mare primejdie”** ...Victoria de la Vaslui și alte bătălii susținute de marele voievod au împiedicat expansiunea Islamului la nordul Dunării.

Pe plan intern, a inițiat măsuri menite să întărească puterea centrală, să contribuie la dezvoltarea economică, la creșterea capacității de apărare a Moldovei – domnia sa, fiind perioada de **apogeu** a afirmării românilor în evul mediu. N. Iorga arăta că domnitorul ”a găsit o țară de lemn și a lăsat-o de piatră”. Marele voievod a poposit în repetate rânduri la Vaslui, unde avea curțile domnești, iar moșia târgului îi aparținea, ceea ce explică în mare parte de ce Vasluiul conservă cele mai multe legende referitoare la numele lui Ștefan cel Mare. Dintre acestea, amintim pe aceea legată de *Movila lui Burcel* situată la 20 kilometri de reședința județului unde se organizează anual, ca și în alte localități, manifestări cultural-artistice.

De asemenea, acțiunile sale militare și politice aveau drept scop întărirea credinței ortodoxe, fiind un mare ctitor de biserici și mănăstiri cărora le-a făcut numeroase danii. Amintim cu acest prilej, pe lângă mănăstirea Putna, numită *”Ierusalimul neamului românesc”*, Voroneț și biserica Sf. Ioan din Vaslui, construită doar în patru luni de zile (aprilie –septembrie 1490), așa cum ne relevă pisania de la intrare în această ctitorie ștefaniană. Este demn de semnalat și faptul că în fiecare zi la **vecernie** în mănăstirile de la muntele Athos se pomenește numele binecredinciosului Ștefan. A fost numit și „**atlet al lui Hristos**” de biserica catolică.

Tot de pe timpul său se află și trei steaguri, cu imaginea Sfântului Gheorghe, omorând balaurul ce simboliza pericolul otoman, unul se află la Muzeul Militar Central din București, altul la Putna și al treilea la mănăstirea Zografu de la muntele Athos. Steagul din Capitală a fost supus recent unui proces de restaurare care a durat mai bine de șapte ani. Inițial, broderia a fost lucrată pe suport din mătase, dublată cu o țesătură din in. Suportul de mătase s-a degradat de-a lungul vremii și a fost înlocuit de către călugări, din neștiință, cu o catifea de calitate inferioară care a afectat starea originală a piesei. Exponatul este o broderie bizantină realizată în secolul al XV-lea, care îl înfățișează pe Sfântul Mare Mucenic Gheorghe, socotit un simbol al armatei și biruinței militare.

De altminteri, Sinodul Bisericii Ortodoxe Române, a hotărât în 1992 sanctificarea și trecerea marelui voievod în Sinaxar, în rândul sfinților, alături de Constantin Brâncoveanu și fiii săi. Ziua sa de prăznuire este în fiecare an la 2 iulie, când a trecut în lumea celor drepte și au loc manifestări omagiale în județ. Ca orice muritor, neîndoielnic, marele voievod a făcut și greșeli, a omorât fără ”județ” pe boierii trădători în târgul Vasluiului, în 1471, precum Isaia vornicul, Negrii paharnicul și Alexa-stolnicul. A avut trei soții legitime etc., dar a fost un erou al

ortodoxiei prin luptele sale de apărare a civilizației creștine, personalitatea sa intrând în mentalul colectiv la puțin timp după moartea sa. Recent un sondaj desfășurat în rândul românilor, l-a situat pe primul loc între personajele cele mai iubite din Istoria Neamului.

A dominat istoria Moldovei aproape o jumătate de secol și fascinantă sa personalitate l-a determinat pe marele istoric N. Iorga să-l caracterizeze cu următoarele cuvinte: **”Domn adevărat... lubitor de Țară și Neam – Într-însul gălise poporul român cea mai curată și deplină icoană a sufletului său”** ..., ce exprimă chintesența virtuților neamului românesc, aprecieri ce se află înscrise și pe statuia din bronz, înaltă de 5 m, a marelui voievod din centrul civic al urbei, operă a sculptorului ieșean, Eftimie Bârleanu. Printr-o hotărâre a autorităților locale, începând cu anul 1997, Ștefan cel Mare și Sfânta a devenit **patronul spiritual al județului Vaslui** - efigia sa fiind emblematică în cadrul unor manifestări culturale și spirituale din acest colț de țară.

Asupra acestei domnii s-au aplecat mari istorici, dintre care amintim: C.C. Giurescu, Nicolae Grigoraș, Șerban Papacostea, Ion Cupșa, C. Rezachievici, Gh. Duzinchevici etc. Dar cea mai importantă carte despre Ștefan cel Mare aparține lui N. Iorga, apărută în 1904, care a circulat clandestin în Bucovina, contribuind la întărirea conștiinței naționale din această zonă a țării.

În amintirea faptelor sale de vitejie înfăptuite de marele voievod pe aceste meleaguri, la sud de Vaslui, la Secuia, s-a inaugurat în 1975, în prezența autorităților locale, cea mai frumoasă statuie ecvestră din țară a lui Ștefan cel Mare, operă a sculptorului Mircea Ștefănescu care domină frumoasa vale a Bârladului. Pentru această lucrare, artistul a fost distins cu premiul național pentru sculptură pe 1975. Monumentul are o înălțime de 7 m și o greutate de 19 tone de bronz, fiind așezat pe un soclu de 8 m.

De asemenea, temporar în anii celui de-al doilea război mondial, statuia lui Ștefan cel Mare de la Chișinău cu crucea în mână, simbol al conștiinței naționale din Basarabia, a fost adăpostită în curtea Bisericii Sfântul Ioan din Vaslui, pentru a fi ferită de furia bolșevică. Totodată, cea mai veche stradă din municipiu îi poartă numele, azi bulevardul Ștefan cel Mare, care traversează urbea de la nord la sud, aflat acum în proces de modernizare. Alte instituții și societăți culturale din urbe și județ îi poartă numele, precum Muzeul Județean de Istorie, Școala nr. 5, Centrul Civic etc...

Așadar, faptele mărețe ale viteazului domnitor să fie **exemplu de virtute moral-creștină, de unitate nu de dezbinare în momentele importante** ale neamului românesc și nu de partizanat politic, mai ales acum în vremuri de criză, într-o lume anapoda, în schimbare, când sunt pervertite modelele neamului românesc, iar educația patriotică este în declin... El rămâne o personalitate excepțională în istoria națională prin realizările sale în toate segmentele societății, înfăptuiri apreciate în țară și peste hotare. Marele voievod devine cu trecerea timpului **o veritabilă icoană a neamului. Fie ca actele sale de vitejie să ne încălzească inimile și să ne dea încredere în viitor.**

Notă:

1) *Istoria*, an, XI, nr. 115, iulie, 2011, p.77.

Bibliografie selectivă:

-Dan Berindei (coord.), *Istoria Românilor*, vol. III, Editura Enciclopedică, București, 2003

-Gh. Duzinchevici, *Ștefan cel Mare și epoca sa*, Editura politică, București, 1973

-N. Iorga, *Istoria lui Ștefan cel Mare*, București, 1904

-Marian Lupu, *Mic dicționar pentru elevi*, Editura Spot, Focșani, 1997

Încercări de reglementare a circulației monetare în prima jumătate a secolului al XIX-lea

Marian BOLUM

La începutul secolului al XIX-lea circulația monetară din Principate se desfășura în condiții dificile datorită lipsei unei monede naționale și existenței pe piață a numeroase monede străine, în special turcești, rusești sau austriece: piastru turcesc, monede de 20 de kreutzeri, rubla rusească, mahmudeua, icosarul, ducatul unguresc, moneda de 20 de franci, ducatul (galbenul), austriac, ducatul olandez, lira sterlină, talerul de Prusia ș.a. O mare parte din moneda aflată în circulație este însă din metal comun cu valoare intrinsecă inferioară celei de schimb.

Piastru, Selim al III-lea (1789-1807)

În această perioadă circulau în Principate peste 80 de semne monetare diferite ca aliaj și sistem ponderal ceea ce a determinat o gravă dezordine în circulația monetară. Mai mult, fluctuațiile numeroaselor cursuri de schimb favorizau speculațiile comerciale ceea ce însemna pierderi importante pentru populație, prin diferența de curs dar și pentru stat, în special în relațiile cu puterea suzerană față de care aveam de făcut diverse deconturi sau plăți. Datorită necesității realizării plăților în monede cerută de creditor (visteria statului, de exemplu, nu primea monede turcești ci doar piese de bună calitate) crește importanța economică a zarafilor care vor folosi cursul de schimb a diverselor monede pentru realizarea unor operațiuni speculative.

Rublă, Alexandru I (1801-1825)

Leul de calcul, divizat în 40 de parale, nu putea reglementa circulația monetară în Principate în condițiile în care nu exista o singură monedă în circulație. Prețurile erau exprimate în lei sau parale de calcul însă plata se realiza cu monedele existente în circulație.

Practica introducerii de monedă cu titlu inferior pentru aprovizionarea trupelor străine aflate în Principate continuă și în prima jumătate a secolului al XIX-lea.

În timpul războiului ruso-turc din 1806-1812 este bătută o

monedă de argint la Sankt Petersburg ce imita „leii” turcești (turcii au imitat talerul leu olandez bătând piaștri de argint cu „leu”) ce a fost utilizată în locul monedelor rusești de argint astfel că vechile monede, având un titlu superior, au devenit obiect de speculație financiară, în Moldova, fiind topite în lingouri sau chiar scoase din țară¹.

După Tratatul de la Adrianopol din 1829, Principatele se vor bucura de o autonomie administrativă lărgită și vor beneficia de înlăturarea monopolului otoman asupra comerțului ceea ce determină creșterea producției datorită intensificării activităților economice însă circulația monetară se confruntă cu aceleași probleme.

Pătrunderea de monedă străină sau a banilor de hârtie rusești (asignate) și austriece (Wiener Stadtbank), prin intermediul armatelor de ocupație continua ceea ce determină creșterea haosului monetar. După o statistică a generalului Kiseleff între 1828-1831 trupele rusești au adus în Principate echivalentul a 600.000.000 lei² sumă ce se adăuga la monede aflate deja în circulație.

O primă încercare legislativă de reglementare a circulației monetare a fost făcută prin Regulamentele Organice din Țara Românească (1831) și Moldova (1832). Prin aceste documente se adoptă bimetalismul, raportul dintre aur și argint fiind stabilit de stat. Ca etalon aur a fost ales ducatul (galbenul olandez), piesă ce avea 3,49 g. cu titlu 900 ‰ iar ca etalon de argint sfanțul (zwanziger, piesa de 20 creițari), monedă austriacă ce avea 6,68 g. cu titlu 583 ‰. Ambele monede erau echivalate în lei de calcul: ducatul valora 31 lei și 20 parale iar sfanțul 2 lei și 10 parale³. Cursurile celorlalte monede se stabileau tot în lei în funcție de valoarea lor față de leul de calcul.

Zwanziger, Francisc I (1806-1835)

Reglementările monetare prevăzute în Regulamentele Organice au uniformizat cursurile în cele două Principate realizând practic o uniune monetară însă nu au rezolvat problemele circulației monetare deoarece era stabilit un raport fix între aur și argint, în condițiile în care prețurile pe piață ale celor două matede erau fluctuante, iar moneda etalon era o monedă fictivă, de calcul.

Pentru informarea populației asupra raportului de schimb dintre diversele monede ce circulau în Principate din 1830 începe publicarea, în presă, a cursului monedelor de la Istanbul pentru ca din decembrie 1833 această măsură să fie consacrată oficial în Țara Românească.

În condițiile în care pe piață circulau un mare număr de monede de aur falsificate sau deteriorate, fapt ce permitea realizarea unor acțiuni speculative s-a hotărât realizarea unor greutăți speciale, din bronz, pentru verificarea monedelor de aur

Argumente ale aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană

Iulian SÎNZIANU

Contextul politic și economic actual ne impune să căutăm răspunsuri la următoarele întrebări: este oportună apropierea și apoi aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană? Sunt justificate eforturile care ar urma a fi depuse în atingerea acestui scop? Care sunt avantajele unei aderări a Republicii Moldova la Uniunea Europeană? De ce intrarea în marea familie europeană constituie singura cale pentru o viață mai bună a locuitorilor statului dintre Prut și Nistru, fie ei români, ruși sau chiar cei ce se consideră simpli, moldoveni?

Răspunsul este simplu de găsit și nu trebuie căutat nici în declarațiile politicianilor, nici în date statistice sau în documente obscure din arhive. El iese în evidență pentru orice cetățean al Republicii Moldova care își vizitează frații de peste Prut. Chiar dacă standardele de viață din România sunt încă mult sub nivelul celor mai dezvoltate state ale Uniunii și chiar sub media acesteia, ultimul deceniu a recuperat mult din aceste decalaje. A fost deceniul apropierei treptate a României de Uniunea Europeană, parcurgerea etapelor necesare aderării și, din 2007, obținerea statutului de membru cu drepturi depline.

Pentru statele cu nivel de trai scăzut, din estul Europei, printre care se înscrie și Republica Moldova, aderarea la Uniunea Europeană este atractivă, în primul rând, din prisma intereselor economice. După ultima extindere, Uniunea se întinde pe o suprafață de 4.454.000 km², cu o populație de 496 milioane locuitori în 2008 (estimat la 500 milioane în 2010). În prezent ea are cel mai mare Produs Intern Brut din lume, cifrat la peste 16 trilioane de dolari, ce reprezintă aproape un sfert din producția mondială. În anul 2009, PIB-ul per capita mediu în Uniunea Europeană a fost de aproximativ 33.000 dolari. Comparativ, în România acesta a fost de aproximativ 7.600 dolari, iar în Republica Moldova 1.420 dolari (2.700 dolari, după indicele puterii de cumpărare). Este adevărat că se înregistrează încă discrepanțe mari între locuitorii diverselor regiuni ale Uniunii și între state pe ansamblu, variind între 7.000 și 66.000 dolari per capita.

Așadar, o eventuală aderare la Uniunea Europeană ar fi un important pas în rezolvarea celei mai stringente probleme a cetățenilor Republicii Moldova, creșterea nivelului de trai. Aceasta se poate realiza pe mai multe căi. Libertatea de mișcare a persoanelor și a capitalurilor și compatibilizarea legislației naționale cu cea europeană ar însemna încurajarea investițiilor în domeniile economice cheie și prin aceasta creșterea produsului intern și înmulțirea locurilor de muncă. Accesul la fondurile provenite din bugetul central al Uniunii ar furniza și resursele financiare pentru întreprinzătorii locali.

Nu trebuie pierdute din vedere nici marile proiecte sau lucrări de infrastructură ce sunt în curs sau urmează a fi desfășurate pe teritoriul Uniunii Europene. În această privință, pot fi amintite două mari proiecte. Unul este definitivarea rețelelor transeuropene de infrastructură (TEN). În 2001 s-a estimat că până în 2010 rețeaua va acoperi: 75.200 km de drumuri, 78.000 km de căi ferate, 330 de aeroporturi, 270 de porturi maritime și 210 porturi interne. Un alt proiect de infrastructură este sistemul de poziționare —Galileo, o propunere de navigație globală prin satelit, care urmează să fie construit de către Uniunea Europeană și lansat de către Agenția Spațială Europeană (ESA).

Pentru a ilustra beneficiile aderării la Uniunea Europeană voi prezenta cazul statelor baltice, care prezintă similități

evidente cu Republica Moldova, ca trecut istoric, suprafață și număr de locuitori. Dintre statele care au aderat recent la Uniunea Europeană, cele trei țări baltice s-au bucurat de un progres economic impresionant. De exemplu, în 2004, PIB-ul Estoniei a crescut cu 7,8%, iar economiile letone și lituaniene cu 8,5% și respectiv 7%. În 2005, rata de creștere s-a accelerat, ajungând la 10,2% în Letonia, 9,8% în Estonia și 7,5% în Lituania. În 2005, statele baltice au avut un PIB pe cap de locuitor de aproximativ 50-60% din media UE. Acestea sunt rezultatele participării la piața comună și la programele și fondurile Uniunii, dar și beneficiile politicii de vecinătate aplicate anterior. Între anii 2000 și 2007 creșterea economică totală, în valoare reală, a fost de 79,8% în Estonia, 84,2% în Letonia și 69,1% în Lituania, iar PIB-ul per capita a crescut, de asemenea, în Estonia de la 10258 la 19,243 dolari, în Letonia de la 7600 la 14,933 dolari, iar în Lituania de la 8730 la 16756 dolari.

Republica Moldova are ocazia de a beneficia de libertatea de circulație a persoanelor, a mărfurilor și a capitalurilor, ceea ce ar stimula considerabil viața economică. Ar putea beneficia și de sume importante din bugetul central al Uniunii, pentru consolidarea unei infrastructuri atât de necesare și pentru stimularea mediului de afaceri. Deja efectele pozitive ale sprijinului material și financiar s-au făcut simțite prin implementarea Politicii de Vecinătate a Uniunii.

De altfel, republica Moldova dispune, la rândul său, de resurse importante care, în condițiile aderării, ar fi incomparabil mai bine valorificate. potențialul agricol și turistic de excepție, posibilitatea obținerii unor produse ecologice, poziția strategică și statutul de zonă de tranzit pentru resursele energetice dintre Rusia spre statele din Uniunea Europeană. În primul caz, Politica Agricolă Comună este una dintre cele mai vechi politici comunitare. În prezent aproximativ 35% din bugetul Uniunii este îndreptat spre programe care țin de politica agricolă. Se insistă pe produse de calitate, ecologice, pentru care Republica Moldova dispune de resurse incontestabile.

Chiar fără a fi început negocieri oficiale de aderare la Uniune, prin politica de vecinătate Republica Moldova beneficiază de importante avantaje prin Politica Europeană de Vecinătate, căreia Uniunea îi alocă anual peste 2 miliarde de euro. Politica Europeană de Vecinătate a avut deja efecte benefice și deschide noi perspective: integrare treptată în structurile europene, accesul pe piața internă a Uniunii, participarea la programele comunitare, apariția unor noi oportunități de dezvoltare economică, obținerea de sprijin pentru soluționarea conflictului transnistrean, furnizarea de resurse financiare pentru derularea programelor transfrontaliere și trans-naționale, deschiderea pentru legăturile culturale, educaționale, de mediu, tehnice și științifice.

De la proclamarea independenței și până în prezent, Republica Moldova a beneficiat de peste 300 milioane de euro din fondurile comunitare. Această sumă a parvenit prin intermediul Programului TACIS, dar și prin Programul pentru Securitatea Alimentară, Inițiativa Europeană pentru Democrație și Drepturile Omului (EIDHR) sau Programul AENEAS (anii bugetari 2004-2006).

Republicii Moldova i-au fost alocate, pentru perioada 2007-2010, prin intermediul Programului European de Vecinătate și Parteneriat, 209,7 milioane de euro. Asistența este concentrată pe 3 sectoare prioritare: buna guvernare și

consolidarea democrației; reforma sistemului judiciar și creșterea capacității administrative; creșterea economică și reducerea nivelului sărăciei.

În domeniul comercial, Uniunea Europeană tinde să devină principalul partener al Republicii Moldova ca volum al mărfurilor schimbate. Printr-o serie de acte din ultimii ani, Uniunea își deschide gradual piața sa internă pentru produsele moldovenești, oferindu-i Moldovei condiții privilegiate de comerț sub forma regimului GSP plus în ianuarie 2006 și a Preferințelor Comerciale Autonome în martie 2008. În 2005 a fost semnat un acord de facilitare a comerțului, pe principiul asimetrismului în raporturile economice bilaterale, care se materializează în exportul fără plata taxelor vamale a produselor moldovenești. După 2007, UE a devenit principalul partener economic al Republicii Moldova, 50,1% din exporturi în 2007 și 45% din importuri provenind pe direcția Uniunii Europene. În acest context, România locul al doilea la exporturi din Republica Moldova, după Rusia, și al treilea la importuri, după Rusia și Ucraina.

În domeniul mobilității persoanelor, există premise pentru flexibilizarea libertății de mișcare a cetățenilor moldoveni pe teritoriul Uniunii. Printre succesele acestui dialog în continuă desfășurare se numără negocierea și semnarea acordurilor de facilitare a regimului de vize și readmisie a persoanelor, precum și deschiderea Centrului Comun de eliberare a vizelor Schengen pe lângă Ambasada Ungariei la Chișinău. În prezent, se discută acordurile cu privire la facilitarea regimului de vize și readmisie cu Ucraina și Republica Moldova. de asemenea, a fost definit un Parteneriat de mobilitate cu Moldova și Georgia.

Pentru a concluziona, beneficiile integrării în Uniunea Europeană sunt multiple și esențiale pentru progresul societății

moldovenești în următoarele decenii:

- sprijin financiar și perspective de creștere economică, prin accesarea directă a unor fonduri comunitare, îndreptate spre reformă administrativă, investiții în economie și infrastructură; creșterea nivelului investițiilor străine, cu precădere a celor din statele membre, dar și creșterea credibilității față de investitorii din statele terțe. Fondurile comunitare s-ar putea ridica la peste un miliard de euro anual. Urmarea acestor evoluții ar fi apariția unui număr de noi locuri de muncă, atingerea unui nivel decent al salarizării, prin perspectiva revenirii în țară a multor dintre cetățenii moldoveni și a refacerii echilibrului demografic al țării. Beneficii conexe ar fi posibilitatea re tehnologizării economiei, creșterea productivității muncii, sporirea exporturilor prin accesul total la piața comună, echilibrarea balanței comerciale, scăderea dependenței economice și a posibilităților de șantaj economic și politic din partea statelor foste membre ale URSS prin intermediul condiționării furnizării resurselor energetice;

- libertatea de mișcare a locuitorilor Republicii Moldova, deveniți cetățeni europeni, posibilitatea de a munci în statele membre ale Uniunii, cu forme legale;

- dobândirea unui climat de stabilitate în relațiile externe, sprijin acordat de instituțiile comunitare pentru rezolvarea conflictului transnistrean, pentru reglementarea relațiilor cu Rusia și Ucraina și pentru securizarea graniței de est a Republicii Moldova, care ar deveni, în același timp, și graniță a Uniunii;

- accesul agricultorilor moldoveni la Politica Agricolă Comună, obținerea de subvenții, aplicarea metodelor și a normelor stabilite de instituțiile comunitare.

Comuna Frunțișeni în zi de sărbătoare

- urmare din pagina 1 -

Școala arăta frumos, modern și pregătită să fie demnă de noul său patron spiritual. O altă bucurie a fost atunci când elevii, mai mari și mai mici, au descoperit că în curtea școlii, la loc de mare cinstitie a fost amplasat o excelentă lucrare plastică, bustul sculptat al generalului-aviator Gh. Negrescu.

Ce a urmat s-a constituit într-o adevărată premieră pentru mulți dintre cei prezenți și pentru copii în special, un vis transformat în realitate, două avioane au zburat la mică înălțime, au fost multe zboruri pe deasupra școlii, avioanele au zburat legănându-și aripile pentru a saluta pe cei prezenți și pentru a

prezenta onorul marelui aviator născut la Frunțișeni. Cele două păsări argintii prietenoase au trimis către toți cei prezenți și spre marea bucurie a copiilor mai mici o adevărată ploaie de flori multicolore și un mini-potop cu bomboane! Manifestarea dacă nu de mare anvergură cu siguranță plină de încărcătură istorică, de bucurie și înflorare a fost excelent coordonată de către edilul-șef Neculai Lupu, apreciatul primar al comunei care, iată că dincolo de milioanele de euro aduse pentru investițiile istorice din satele comunei sale își găsește timp și este preocupat și de cinstirea eroilor neamului nostru.

La evenimentele de la Frunțișeni au participat o serie de invitați, personalități prestigioase din politica, istoria și cultura județului, printre care: prof. Corneliu Bichineț, vicepreședinte al CJ Vaslui, prof. Mihaela Cososchi, inspector general al ISJ Vaslui, prof. dr. Elena Monu, președintele Academiei Bârlădene, Marin Rotaru, președintele Asociației Culturale „Academia Rurală Elanul”, Eleonora Arbănașu, președinta Fundației „Erou aviator Alexandru Serbănescu”, Daniel Olteanu, șeful de cabinet al senatorului PNL Cristian David, prof. dr. Laurențiu Chiriac, directorul Muzeului „Ștefan cel Mare” din Vaslui și mulți alți invitați din Bârlad, Vaslui, București, Iași, Bacău, etc. Invitați de onoare au fost aviatorii Flotei 95 Aeriană Bacău, conduși de șeful de stat major comandor Gabriel Răducan. Ceremonialul de dezvelire a bustului a înflorat publicul nu foarte numeros, dar avizat, slujba de sfințire și depunerea de coroane, tricolorul fluturând, imnul eroilor, avioanele văzute de aproape au fost tot atâtea momente emoționante care se vor întipări adânc în memoria celor prezenți și cu precădere a elevilor care fremătau

de bucurie. Au fost rostite cuvinte pline de respect și responsabilitate pentru eroii neamului românesc. Deschiderea noului an de învățământ la Frunțișeni a fost onorată de prezența insp. gen. al ISJ Vaslui, prof. Mihaela Cososchi. „În primul rând vreau să urez mult succes elevilor și cred că noi, cadrele didactice, suntem datori să mulțumim fundației pentru că, iată, într-o societate când copiii își pierd valorile, le este propusă o valoare! Ne-am pierdut cultul eroilor, ori această activitate ar trebui să fie în fiecare școală, fiecare comună să-și identifice un erou și, de ce nu, să formeze acest cult al eroilor pentru că elevii au nevoie de modele. Primul pas a fost făcut pentru că toți copiii de clasa I șopteau aici în spate că se vor face aviatori. Vă doresc să aveți tot ceea ce vă doriți și dacă nu o să aveți toți aripi de oțel, să aveți aripi care să vă ajute să vă luați zborul spre oriunde vă doriți și nu uitați să cinstiți memoria eroilor!”, a spus prof. M. Cososchi.

Pentru o vreme toți cei prezenți am devenit copii și elevi și nu puțini au fost bătrânii care își ștergeau discret câte o lacrimă înflorită ca o pioasă aducere aminte a unor vremuri îndepărtate. Corneliu Bichineț, vicele CJ Vaslui a ținut să onoreze evenimentele organizate de către primarul ...PRM și a înflorat carismatic publicul ascultător, neuitând să facă mici conotații și să arunce oarece săgeți ...politice!

„Eu vă mărturisesc faptul că particip din '76 la deschideri de ani școlari, ca învățător, profesor, senator, președinte al CJ Vaslui, vice-președinte al CJ, dar o deschidere mai frumoasă ca aceasta de la Frunțișeni n-am văzut niciodată. Este drept că eram să pun mâna pe o bomboană, dar era lângă piciorul d-nei general! Stimai prieteni, dragi copii, stimai ofițeri, doamnă, mi-aș dori din suflet bucurie, am văzut că vă bucurați, că trăiți evenimentul. Sigur, nu o să uitați nici voi, nici părinții, nici profesorii și nici noi această deschidere. Sunt aici scriitorii, artiștii, poeții și cred că dintre voi, din satele acestea o să se desprindă câțiva, ceva mai mulți, care vor însemna ceva pentru cultura neamului românesc. În urmă cu o sută și ceva de ani, din satul nostru a plecat un tânăr cu vocație și imaginație care a însemnat ceva pentru România. O să vă închinați la acest bust, o să studiați despre istoria zburătorului în cauză, dar să nu uitați că printre voi sunt valori, să nu uitați să le căutați! D-lor, felicitări pentru tot ce ați făcut, felicitări fundației!”, a rostit prof. Corneliu Bichineț, vicepreședinte al CJ Vaslui.

Un moment plin de încărcătură istorică nu putea să lase deoparte pe unul dintre artizanii acestui proiect, cel care a ajutat în numele instituției pe care o conduce și o coordonează realizarea bustului și editarea cărții generalului Gh. Negrescu intitulată **Amintiri necenzurate**, carte care a fost lansată cu această ocazie. „Mesajul meu nu este numai unul al istoricilor și muzeografilor de la muzeele din Bârlad și Vaslui, ci și din partea unei asociații culturale, academia „Elanul”, al cărui președinte este prezent. Ne-am gândit tocmai din luna mai la această acțiune de astăzi la care cu toții asistăm și mă bucur că am putut să ajutăm atât pe sculptor la realizarea și documentarea operei plastice cât și pe comandorul Gheorghe Ștefan, cel care practic a sponsorizat lucrarea ca atare. Prin bunăvoința CJ Vaslui, gândurile lui Gheorghe Negrescu au fost publicate de către Muzeul Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui, încă din 2004 de către muzeograful Vasile Avram de la Muzeul național de istorie al României, cel care a avut documentele și întreaga documentație a generalului Gh. Negrescu”, a afirmat prof. dr. Laurențiu Chiriac, directorul Muzeului Județean „Ștefan cel Mare” Vaslui.

Bustul sculptat al generalului-aviator a fost admirat de către toți cei prezenți și apreciat calitativ de către specialiști și cunoașcători ai genului. Cu modestia-i recunoscută, așa-s valorile artistice adevărate!, autorul sculpturii, apreciatul artist plastic vasluian, prof. Gh. Alupoie (cu nenumărate opere de artă aflate în țară și străinătate) a vorbit celor prezenți în cuvinte

simple și pline de sensuri profunde.

„Am oarece experiență în a realiza busturi ale unor mari personalități, nu am avut prilejul să realizez bustul unui aviator, iată l-am făcut pe acesta. Mărturisesc că nu am cunoscut această personalitate, dar am citit o carte despre el și am înțeles că am de-a face cu o personalitate cu totul și cu totul excepțională. Am certitudinea că prin realizarea acestei sculpturi i-am surprins calitățile care-l caracterizează, un tip robust de mare forță, cu o anumită noblețe aristocratică. Alături de celelalte busturi dezvelite la diverse școli din județ, cred că și bustul generalului-aviator Gh. Negrescu va deveni foarte cunoscut și preamărit așa cum se cuvine!”, a afirmat artistul plastic, prof. Gh. Alupoie.

Nu este ușor să realizezi o manifestare de asemenea anvergură și însemnătate, iar factorul principal, coordonatorul a toți și a toate, calm ori mai puțin calm, mereu pe fază, harnic și clar în dispoziții și rugăminți a fost Neculai Lupu, apreciatul primar al comunei Frunțișeni, cel de numele căruia se leagă

mari investiții socio-economice din comună.

„Cu aproprie doi ani în urmă, fundația „Aviator-erou, Alexandru Șerbănescu” a venit cu această propunere, care inițial a fost adresată unei școli din Bârlad, iar de la Bârlad a venit propunerea ca bustul general-aviator Gh. Negrescu să fie amplasat la Școala cu clasele I-VIII din Frunțișeni, școală care urma să poarte numele eroului, fiu al satului nostru. Am obținut toate aprobările necesare pentru ca școala să poarte numele acestui fiu al satului și al comunei noastre. Am colaborat bine cu dl comandor Gh. Ștefan, care este bărlădean și care a venit cu această propunere în luna ianuarie a.c. Am acceptat cu bucurie ca acest bust să fie realizat de către cunoscutul artist plastic vasluian, prof. Gh. Alupoie și iată că astăzi sărbătorim dezvelirea acestei opere de artă și elevii încep noul an de învățământ în școala care de astăzi se va numi „Școala cu clasele I-VIII „General aviator inginer Gheorghe Negrescu” Frunțișeni”, a spus Neculai Lupu, primarul comunei Frunțișeni.

Cu bucurie, claritate și cea aură pe care o au cavalerii aerului, încercații ofițeri care străbat cerul cu minunatele lor mașini zburătoare prezenți și actanți ai momentelor ce nu vor fi ușor uitate de la Frunțișeni, aviatorii prezenți au exprimat respectul și datoria lor de a onora personalitățile importante din aviația românească. „Acesta este un moment deosebit în care oamenii cinstec marea personalitate a general-aviatorului Gh. Negrescu și implicit Forțele Aeriene Române. A fost o plăcere pentru mine să mă aflu în mijlocul acestor oameni care știu să cinstescă memoria eroilor săi, a marilor patrioți ai lor, și nu trebuie să ne ferim de acest cuvânt. Pentru ei cât și pentru copilașii de clasa I care și-au dat seama pentru prima oară ce înseamnă un avion, acest moment va fi unul care va fi povestit copiilor, nepoților și strănepoților”, a afirmat comandor Gabriel

Răducan, șeful de stat major al Flotilei 95 Aeriană Bacău, bărlădean.

La Frunțișeni a fost o întâmplare frumoasă, una de povestit peste timp și una care a marcat istoria acestei comune, un act de cinstire a eroilor neamului. Poate că nimic din toate acestea nu s-ar fi întâmplat dacă nu ar fi existat o fundație națională cu scopuri înalte și pline de noblețe. Este fundația care poartă numele unui erou național, aviatorul care a doborât un impresionant număr de avioane inamice, Fundația „Erou-aviator Alexandru Șerbănescu”. Această fundație, căreia locuitorii comunei Frunțișeni și județului nostru îi vor rămâne mereu datori și o vor pomeni la toate manifestările de la școala unde a fost dezvelit bustul general-aviatorului Gh. Negrescu, a avut această inițiativă și a finanțat întreaga manifestare de la Frunțișeni.

„Este o împlinire pentru noi toți, un rezultat al eforturilor conjugate ale fundației „Aviator-erou Alexandru Șerbănescu”, a unor personalități bărlădene, puține, din păcate, al școlii și mai ales al domnului primar al comunei Frunțișeni, Nicolae Lupu. Pentru noi, fundația, pentru forțele aeriene active este finalizarea unui proiect de mare importanță oferit acestei școli și

acestor elevi spre a duce mai departe idealurile naționale. Este finalizarea unui mare proiect și un nou început pentru Școala „Aviator-erou Gh. Negrescu”. Nu aș putea să vorbesc despre costurile financiare, nu am făcut astfel de calcule și chiar dacă ar fi fost făcute, acestea nu ar avea nicio relevanță, noi considerăm că este extrem de important ceea ce vedeți aici că s-a realizat din suflet pentru suflet, cu foarte multă bunăvoință și aplecare, chiar dacă pe ici pe colo au fost sincope și reacții ale oamenilor față de un asemenea mare ceremonial. Costurile nu sunt importante pentru că nimic nu este prea mult pentru valorile neamului românesc! Fundația noastră vine și susține proiecte oriunde este bine primită aviația militară, eroii ei și adevăratele valori ale neamului Românesc!”, a afirmat Eleonora Arbănașu, președinta Fundației „Erou aviator Alexandru Șerbănescu”. Un rol deosebit în acest proiect l-a avut comandor Gheorghe Ștefan, născut la Bârlad, care s-a implicat total în realizarea acestui proiect.

Au zburat avioane, gânduri, flori și bomboane, toate au înfiorat sufletele celor mai în vârstă și au făcut să crească aripile celor mici în vederea zborurilor lor către diverse domenii ale vieții, inclusiv către aviație!

OȚELI-HOCENI

550 de ani (1461-2011) de la prima atestare documentară

- urmare din pagina 1 -

Îi urmează, în dregătorii, nepotul său de frate, Herman, pârălăb al Cetății Albe, iar fiul acestuia, Bogdan, a consfințit Oțelenii de la Hoceni. La 8 august 1461, Ștefan cel Mare îi întărește lui Bogdan Oțel o danie de la socrul său Solca, între care și 3 sate pe Moisia (Documenta Romaniae Historica. Moldova. Volumul II, p. 141). În același volum, la pagina 501, se dă explicația: "Sat la Moisia, Oțeleni, Comuna Hoceni, proprietatea lui Bogdan, fiul lui Herman", ceea ce precizează filiația și denumirea satului. Menționăm că socrul lui Bogdan, Herman Oțel, amintește de un privilegiu de la Alexandru Voievod, ceea ce demonstrează o vechime și mai mare a satului, probabil cu alt nume la început. Interesant este că rudele lui Bogdan, din familia Mihail și Herman Oțel, au întemeiat și alte sate, numite tot Oțeleni sau Oțelești.

În volumul III din Documenta Romaniae Historica sunt publicate, la paginile 543-548, două hrisoave cu referințe la Oțeleni, datele 12 martie 1497 și 15 martie 1497. Cel dintâi este o hotarnică a Șișcanilor, în care este amintit un stâlp de piatră la "Locul Oțelenilor", iar al II-lea, hotărâmicind Hoceni (Hotceani, pe Larga), evocă o împărțire de pământ făcută de pan Oțel miedar (se ocupa cu strânsul mierii). Ambele documente oferă un mare număr de toponime, unele păstrate până astăzi. Gheorghe Ghibănescu și Virginia Isac le consideră autentice, dar redactorii volumului menționat mai sus au îndoieli în privința autenticității. Însă chiar dacă s-au operat unele falsificări în interesul justificării unei proprietăți, în ansamblul lor, înscrisurile oferă cercetătorilor date importante. În secolul al XVII-lea regimul proprietăților din Oțeleni este legat de neamul Horja, rude ale lui Herman Bogdan Oțel. La 28 noiembrie 1630 nepoții lui Mihăilă Horja se judecau pentru o parte din sat cu Petru Cehan Racoviță, iar domnitorul Moise Movilă trimite dregători să rezolve referendum-ul. Pe 24 aprilie 1631, invocând o datorie a bătrânului Mihăilă Horja, domnitorul îi dă dreptate lui Racoviță, care devine, astfel, proprietar peste o parte din Oțeleni. În sfârșit, la 1 mai 1642, alți urmași ai lui Mihăilă Horja, Agapie, Ghiorghită și Ștefan, primesc de la Vasile Lupu Voievod drepturi depline asupra unui heleșteu din Oțeleni, înzestrat cu moară și piuă, deci acolo se producea faina și stofa pentru sumane.

Pe 10 iulie 1642, răzeșii din Hoceni "se pârăsc" cu cei din Șișcani pentru o bucată de pământ din Hotarul Hocenilor, prezentând documente de moștenire de la Ștefan Vodă cel Bătrân (Ștefan cel Mare), cu întărituri de la Petru Vodă cel Bătrân (Petru Rareș). Vasile Vodă hotărăște: "Deci domnia mea, cu tot Sfatul

nostru, i-am judecat după legea Țării și le-am cercetat privilegiile și le-am făcut cartea domniei mele la sluga noastră Dumitrașcu Oțel din Oțeleni, ca să meargă el acolo și cu mulți oameni buni și să socotească și să aleagă tot hotarul aceluia sat Hoceni, în semne după acel uric de la Ștefan Voievod cel Bătrân, pe care l-au arătat. Astfel, sluga noastră mai sus-scrisă, Dumitrașcu Oțel din Oțeleni, a mers la Hoceni și cu mulți oameni buni, și bătrâni, și tineri, și oșteni de frunte, și-au ales, cu sufletele lor, tot hotarul aceluia sat Hoceni" (Documenta Romaniae Historica. Moldova. Volumul XXVI, pp.432-433).

Pe 5 aprilie 1644 ne reîntâlnim cu Dumitrașcu Oțel din Oțeleni la Răciulești (actualmente Vetrișoia), pe malul Prutului, judecând o pricină asemănătoare, privind stăpânirea de pământ bazată pe urice, de la maghiarul Orok-moștenire) de la vechii voievozi (Documenta Romaniae Historica. Moldova. Volumul XXVII pp. 248-249).

Familia Oțel are o uimitoare continuitate, rară în satele românești. La 29 mai 1818, ispravnicii ținutului Fălciu poruncesc lui Nicolae Oțel din Oțeleni să aleagă partea Episcopiei de Huși, primită danie din moșia Răzlogi, de la un anume Ionașcu Murgoci. Foarte repede, pe 16 iunie, Nicolae Oțel din Oțeleni, după efectuarea cercetării cerute de isprăvnicia ținutului Fălciu, raportează că partea dăruită Episcopiei din moșia Răzlogi de pe Sărata este, de fapt, stăpânită de multă vreme, de vistierul lordache Balș (Costin Ciit, "Documente Hușene", Volumul I., pp. 109-110). Deci, din 1461 până aproape de zilele noastre, numele Oțel apare în documente desemnând întâi dregători mai mari, apoi tot mai mici. De fapt, este exprimată, astfel, trecerea marilor boieri de la înaltele lor funcții la starea de răzeș, datorită greilor veniți din Fanar, care au acaparât conducerea Moldovei. Dar ceea ce depășește întru-totul cele de mai sus, este că și acum, în sat, mai există familia Oțel. Este un caz cu totul și cu totul deosebit, o adevărată raritate, dacă nu chiar o situație singulară, ca timp de 550 de ani un neam să supraviețuiască în același spațiu restrâns. Un argument mai puternic pentru ideea de statornicie și continuitate este greu de adus, dar și mai greu ar fi de combătut această realitate de către cei după care istoria noastră ar fi o rătăcire în urma turmelor de oi.

La împlinirea a 550 de ani ai satului Oțeleni și ai comunei Hoceni le urăm aceeași continuitate peste secole, sărbătorită pe 16 octombrie și de Festivalul Fanfarelor, de la ei de acasă.

Dr. C. Teodorescu - un susținător al culturii la Bârlad

Ion N. OPREA

Preluându-i spusele din cartea căreia am să-i scriu numele, aş nota şi eu odată cu scriitorul: Constantin Teodorescu, doctorul, omul de cultură şi artă de la Bârlad, consilierul local, care mulţi ani a însufleţit domeniul acesta în oraşul nostru de suflet, l-a organizat şi animat, l-a proiectat şi construit cultural, atrăgându-şi colaboratori care de care mai inimoşi şi galonaţi, cu care a stabilit permanenţe în înfăptuirii, "nu mi-a fost nici prieten apropiat, nici măcar cunoscut" îndeaproape. Ne-am întâlnit de câteva ori, ba, dacă ţin minte, şi am încă trează amintirea, ne-am şi îmbrăţişat, nu formal, ci cu pupături, ca vechi şi mereu apropiaţi lucrători pe aceleaşi tărâmurii...

Aveam în manuscris şi doream reeditarea cărţilor despre Bucovina – „Cernăuţi, presa dintre anii 1811-2008” şi „Bucovina pământ românesc, presa din părţile Rădăuţilor şi a Siretului, 1893-2008”, se apropia împlinirea a 90 de ani de când se hotărâse de către mai marii Bucovinei revenirea teritoriilor ei la România cea mare a lui Ferdinand, regele, întregitorul, iar eu, lipsit de posibilităţi materiale visam la o sponsorizare de la Fundaţia pe care o conducea Doctorul, despre care aflasem că este un darnic...

I-am spus gândurile mele într-o mică depeşă la care primitorul apelului meu mi-a răspuns despre neputinţele sale vremelnice. Între timp cărţile mi le-am tipărit cu bani puşi deoparte din vreo câteva cupoane de pensie ulterioare, i-am expediat volumele şi doctorului Teodorescu, ca unuia care ca şi mine visa la Bucovina străbună, iar la puţin timp, ne-am întâlnit nas în nas la PIM, Iaşi, la încărcat cărţi. Eu pe ale mele, el împreună cu Vasiliian Doboş pe ale Fundaţiei bărlădene sau, poate pe ale sale. Ne-am recunoscut într-o clipă, ne-am dat mâinile cu bucurie şi mare afectiune, ne-am adunat piept lângă piept, ne-am sărutat ca îndrăgostiţii, noi care nu ne văzusem niciodată până atunci dar ne ştiam şi apreciam reciproc.

-Faceţi o treabă bună la ceea ce oboşiţi, mi-a strecurat el vorbe de încurajare, referindu-se şi la cărţile mele despre oamenii şi înfăptuirile de la Bârlad.

Ulterior ne-am mai întâlnit la o lansare de carte a profesorului Alexandru Mănăstireanu, organizată de conducerea Academiei bărlădene, la o expoziţie de pictură vernisată la Muzeul judeţean Ştefan cel Mare de la Vaslui, unde-l însoţea pe Valentin Ciucă, prezentatorul ei. Când am avut gata cele două volume de câte aproape 500 de pagini din "IOAN ANTONOVICI-DEPOZITARUL" i le-am expediat şi DOMNIEI sale, solicitându-i să-mi îmbogăţească şi el biblioteca cu „Un OM pentru istoria Bârladului”, o monografie a celui care fusese scriitorul Traian Nicola, editată în 2010 de Fundaţia Culturală „Dr. Constantin Teodorescu”...

Cerută de mine cu întârziere, cartea trimisă cu colet special a ajuns greu şi cu întârziere la mine. După ce eu fusesem oaspetele Centrului Cultural „Mihai Eminescu”, unde, sub egida Fundaţiei sale – şi sunt sigur şi cu acceptul ori la iniţiativa sa, că era un admirator a lui Antonovici, preotul şi scriitorul-istoric - se desfăşurase lansarea la Bârlad a volumelor despre fostul Episcop al Huşilor Iacov Antonovici. Dar pe Doctorul pe care l-am căutat cu privirea şi inima nu l-am întâlnit. Îl ştiam grav bolnav şi, pentru respectul liniştii lui şi a colaboratorilor apropiaţi, nu l-am deranjat. Am revenit la Iaşi bucuros de reuşita punerii lui Antonovici într-o nouă relaţie cu bărlădenii, dar mâhnit că ratasem o revedere cu organizatorul de suflet a manifestării – dr. Constantin Teodorescu, căruia îi transmisese prin Geta Modiga, coorganizatoarea, omagiile mele cordiale...

În pauza discuţiilor noastre despre IACOV ANTONOVICI şi OPERA SA am aflat de la profesoara Olga Gramaticu-Răşcanu, preşedinta Filialei locale a Societăţii de Ştiinţe Istorice, preocupările dr. Teodorescu de a reedita într-o formă nouă a celor cinci volume din „Documente bărlădene” ale lui Antonovici, acum aproape epuizate, operaţie la care fusesem cândva solicitat de el

să iau parte într-un anumit fel.

Ajuns la Iaşi am avut surpriza primirii la domiciliu a cărţii lui C. Teodorescu despre Traian Nicola, „Un OM pentru Istoria Bârladului”... Am deschis-o şi am citit-o cu mare nesaţ, nu doar că din ea rezultă şi cât de mare susţinător al culturii la Bârlad a fost Dr. CONSTANTIN TEODORESCU: ...”Studiind viaţa, activitatea şi lucrările a zeci şi sute de oameni mi-am putut da seama cine a reuşit cu adevărat să facă ceva concret pentru Bârlad, Vaslui sau Tecuci. De exemplu, fără să denigrez personalitatea acestui intelectual, deşi ne este foarte drag George Tutoveanu ca poet, se ştie că era foarte „econom” şi nu a dat niciodată vreun leu pentru nimic. A oferit câteva volume pentru dotarea Bibliotecii Municipale Stroe S. Belloescu. Este adevărat că un institutor nu avea posibilităţi prea mari, dar ar fi putut să facă mult mai mult pentru acest oraş.

Din toţi oamenii pe care i-am studiat ca importanţi contribuabili pentru menţinerea şi salvarea valorilor spirituale şi promovarea culturii, în general, dr. Constantin Teodorescu a făcut cel mai mult pentru acest oraş şi nu numai. La dumnealui nu a fost vorba de un simplu filantropism, pot spune că a trăit nu numai pentru marea sa pasiune BISTURIUL, ci a dorit să trăiască frumos prin cultură, dăruind celor din jur posibilitatea de a trăi măcar câteva clipe din această splendoare.

Am pus bază pe ce mi-a sugerat dr. Teodorescu – extinderea activităţii de documentare şi asupra Tecuciului – şi am început să adun date. Acum lucrarea este finalizată şi gata să fie publicată în două volume.

Ca şi „Valori spirituale totovene” – în 6 volume – şi această carte am scris-o cu un singur scop, să le ofer un instrument de lucru viitorilor cercetători.

...Primarii, care au fost de acord să o finanţeze, au plătit pentru „Valori spirituale totovene” doar apariţia numărului de volume ce s-au oferit gratuit. Să fie clar, mie nu mi-a dat nimeni 50 de bani recompensă (Traian Nicola, interviu cu Geta Modiga în 2007 când interviutul sărbătorea 79 de ani de viaţă, despre doctorul Constantin Teodorescu. Lucrarea face parte din cartea „Un OM pentru istoria Bârladului”, realizată în 2010 de către Fundaţia Culturală „Dr. C. Teodorescu-Bârlad”, închinată OMULUI Traian Nicola, decedat la 1 mai 2010 când împlinise 82 de ani).

*

Înscriindu-se cu „Amintiri şi aprecieri despre Traian Nicola – un aristocrat al spiritului bărlădean”, prof. Ionel Necula scrie în cartea „Un OM pentru istoria Bârladului”, amintind că se cuvine un mare blam Uniunii Scriitorilor pentru că nu şi-a găsit timp să se aplece asupra operei lui şi să-l primească acolo unde îi este locul – în panteonul nemuritorilor istorico/literari.

Între timp, la 20 august 2011, la Bârlad a avut loc şi înmormântarea doctorului Constantin Teodorescu, cel mai important susţinător al culturii în oraşul de care s-a simţit o pătimăş îndrăgostit. Constantin Teodorescu are nu numai o operă istorico-literară, monumentală, muzeistică, edilitară, ziaristică, de formare a oamenilor într-o multitudine de domenii. El nu numai că nu este nominalizat, cu acte, printre titularii de astfel de calităţi, dar, ca o gravă eroare, nu figurează nici printre autorii şi publicişti singurului Dicţionar – UNIVERSAL CULTURAL ŞI LITERAR VASLUIAN, scris de IOAN BABAN, editat la PIM, Iaşi în 2008.

Este de datoria noastră a bărlădenilor să facem ceea ce se cuvine ca medicul Constantin Teodorescu şi profesorul Traian Nicola, prin ceea ce au pus în rafturile bibliotecilor noastre dar şi în publicistica vremii, să li se recunoască măreţia travaliului şi valoarea operei şi a personalităţii lor, care ne onorează. Pe noi, localitatea şi ţara.

IARĂȘI DESPRE IDENTITATE

Theodor CODREANU

Dintotdeauna, imperiile au avut interesul să-și asigure, dincolo de forța brută a războiului, o dominație „cu față umană” și, de aceea, au utilizat religiile ca pe o armă ideologică sau, cel mai sigur, au inventat ideologii cu principii teoretice frumoase, umanitare. Imperiile au utilizat cu succes religia, deformată în ideologie, până în secolul al XVIII-lea, când aceasta a fost înlocuită cu doctrina „drepturilor și libertăților omului”. Această ideologie, radicalizată în marxism, apoi în leninism și stalinism, a constituit, pe lângă arma violenței, cea mai sigură formă de expansiune a imperiului rusesc asupra popoarelor din jur, ajungând, cu acordul altor imperii, până în inima Europei occidentale, rupând în două națiunea germană în urma nereușitei lui Hitler de a menține Germania în rândul imperiilor. Dacă până în secolul al XIX-lea Rusia a utilizat ortodoxia sub pretext că eliberează popoarele ortodoxe, din partea estică și centrală a Europei, de sub jugul păgânilor otomani, din momentul când ideologia comunistă internaționalistă a intrat în prim-plan, ortodoxia însăși a avut de suferit, fiindcă ea, în realitate, este o religie a iubirii iar nu a împilării și crimei. Chiar și o minte genială ca a lui Dimitrie Cantemir a crezut în misiunea istorică a imperiului rus ortodox de a elibera, „frățește”, Moldova, alindu-se cu Petru cel Mare. Cantemir împărțea imperiile în cele cu misiune divină, civilizatoare, și în imperii-avorton, precum cel otoman, neînstate să aducă civilizație și cultură, ci doar să paraziteze pe seama popoarelor cucerite. El s-a înșelat și, în consecință, a fost nevoit să plece în exil, tânjind pentru tot restul vieții după Moldova lui, pe care o va iubi până la moarte, pe care n-o va mai putea sluji decât prin scrisul său. Cantemir s-a leucit de propria-i teorie, dar nu și imperiul în care crezuse și care va „elibera” o parte a Moldovei în 1812, cea pe care o numim Basarabia, mutilând-o *identitar* timp de două secole, până în zilele noastre. Această mutilare istorică a atins un prag atât de primejdios, încât românii dintre Prut și Nistru au ajuns să nu se mai recunoască români, ci o națiune cvasislavă, pentru care frații din Țară nu-i mai sunt frați, ci dușmani de moarte, „imperialiști”, pe când adevărații imperialiști sunt identificați a le fi „salvatori” de *identitate*. Asemenea monstruoșitate nu putea fi mai bine surprinsă decât de un intelectual de geniu precum Cinghiz Aitmatov, care a numit fenomenul *mancurtism*, în capodopera sa *O zi mai lungă decât veacul*. El a înțeles că păgânismul asiatic este cu mult mai puternic decât creștinismul pravoslavnic, care, *de facto*, își dădea duhul în brațele de fier ale ideologiei comuniste.

Când imperiul sovietic a căzut odată cu ideologia susținătoare, un alt intelectual, moștenitor al naivității cantemiriene, Ion Druță, a crezut că revenirea Moscovei la ortodoxie va însemna o nouă „mântuire” pentru moldoveni și, în numele iubirii descoperite pe Sfântul Apostol Pavel pe drumul Damascului, s-a refugiat la Moscova. De data aceasta, de bunăvoie, iar nu silit de istorie ca Dimitrie Cantemir. Acum, principala misiune ideologică a fost preluată de Biserica pravoslavnică. Un istoric străin, Charles King¹, a observat că Moldova postgorbaciovistă și-a dobândit independența politică, Moscova lăsând iluzia acestei independențe în spațiul a ceea ce s-a numit Comunitatea Statelor Independente, dar asemenea gest nu s-a manifestat și la nivel religios, îmbrățișarea Patriahiei Moscovei fiind atât de „frățească” și de „iubitoare”, încât nimic nu poate desclăta din jurul firavului trup al Basarabiei. Câți dintre politicienii și intelectualii de pe malurile Dâmboviței și ale Bâcului au înțeles importanța istorică a acestei *îmbrățișări*?

Firește, imperiul nu a renunțat la alte strânse „îmbrățișări”: cea a forței armate, exercitate în războiul din 1992, prin intermediul fostei R.A.S.S. Moldovenești create de Stalin în 1924, reinventată sub numele de Republica Transnistreană, dar nu uită că ideologiile cele mai profitabile au fost inventate de Occident. Cândva, comunismul, iar după căderea acestuia, o nouă formidabilă armă propagandistică – *corectitudinea politică*, urmașii de drept a marxismului în condițiile globalizării. Or, ce porțiță salvatoare au descoperit foștii comisari moscoviți? *Political correctness* pune mare accent pe drepturile minorităților de orice soi: etnice, sexuale, religioase etc. Și fiindcă românii basarabeni sunt încă majoritari, susținerea „minorităților” din Republica Moldova a căzut ca o mană din cer: astfel, s-a încurajat separatismul transnistrean și găgăuz, s-a renunțat la generalizarea limbii de stat, răsbotezată în „moldovenească” etc. Și pentru a nu se

lăsa impresia că toate cedările în fața minorităților sunt orientate împotriva majorității, s-a „încurajat”, ca ideologie de stat, consolidarea unei *identități antiidentitare*: „moldovenismul”, ocultându-se faptul că *moldovenitatea* este o diversitate regională a străvechii etnicități daco-romane care a dat România modernă, că oglinda conștiinței de neam a fost formulată mai ales de marii cronicari moldoveni, de la Grigore Ureche până la primul nostru istoric propriu-zis, Dimitrie Cantemir, pentru ca figura centrală a canonicității noastre etno-lingvistice și culturale, Mihai Eminescu, să dea verdictul final: *Suntem români și punctum!*

Astfel, moldovenismul a devenit cea mai deșănțată diversiune antiidentitară, o struțo-cămilă așa cum a văzut-o în toată hidoșenia ei Dimitrie Cantemir, ca să nu zic un avorton care sfidează bunul simț tradițional al neamului nostru, cât și cele mai elementare exigențe ale spiritului științific. Nu poate fi denumită decât *catastrofă* faptul că marii specialiști în lingvistică și filologie precum Eugen Coșeriu, Nicolae Corlăteanu, Nicolae Măcaș, Vl. F. Șîșmariov, V.V. Vinogradov, D.E. Mihalci, R.A. Budagov, ca să-i numesc doar pe aceștia, nu sunt „credibili” în fața ideologilor politici de la Chișinău și, în schimb, „autorități” în materie sunt declarați... Vladimir Voronin și Vasile Stati! O asemenea rușine niciodată nu a lăsat o pată mai respingătoare pe obrazul inteligenței naționale. De ce limba noastră nu a putut să se numească decât *română*, a explicat foarte bine I.D. Ceban: „Doamne ferește dacă această limbă (= literară) s-ar fi născut prin uzurpare și s-ar fi numit după vreo regiune oarecare: muntenească, oltenească, ardelenescă, bănățeană, bucovineană, moldovenească etc.! Atunci s-ar fi văzut cum joacă dracul într-un picior! Sintagma «limba română» e unificatoare. Ea nu înalță, nu coboară, nu laudă, nu subapreciază pe nimeni, ea creează condiții egale! Și taie o dată pentru totdeauna apa de la moara rățăciilor!”²

Eminescu, despre care nu se poate spune că n-a iubit moldovenitatea, este *arheul* identității noastre și nu întâmplător *ontologia arheității* are ca pilon central tocmai conceptul de *identitate*. Este meritul lui Titu Maiorescu de a fi intuit cel dintâi, chiar din clipa morții tragice a poetului, cine este și ce va însemna Eminescu nu doar pentru poezia românească, dar și pentru întreaga cugetare din secolul al XX-lea: „Pe cât se poate omenește prevedea, literatura poetică română va începe secolul al 20-lea sub auspiciile genului lui, și forma limbei naționale, care și-a găsit în poetul Eminescu cea mai frumoasă înfăptuire până astăzi, va fi punctul de plecare pentru toată dezvoltarea viitoare a vestmântului cugetării românești”³. Maiorescu nu făcea decât să recunoască și să contureze ceea ce Harold Bloom, eminentul critic american, numea *centralitate canonică* în sânul unei literaturi naționale, cu extindere la întreaga cultură românească modernă, pe care o vor augmenta toate marile personalități care vor urma, de la Nicolae Iorga și Tudor Vianu până la Constantin Noica sau Cezar Ivănescu. Nicolae Iorga vedea în Eminescu „expresia integrală a sufletului românesc”, G. Călinescu – *poetul național*, Tudor Vianu îl așeza alături de cele mai ilustre figuri universale: Dante, Shakespeare, Goethe sau Victor Hugo. Noica îl numea *omul deplin al culturii românești*, iar Dimitrie Vatamaniuc – *coloana înfinită* a spiritualității noastre. Trebuie spus că și oamenii de știință l-au pus pe Eminescu în vârful ierarhiilor culturale: A.C. Cuza, Mihail Manolescu, Simion Mehedinți, Octav Onicescu ș.a.

Așadar, dacă nu avem de gând să ne lepădăm de noi înșine în integrarea europeană și globală, o integrare cu *specific*, precum fac toate națiunile care se respectă, atunci se cuvine să dăm câștig de cauză lui Mihai Eminescu și nu pigmeilor: *Suntem români și punctum!* După norma formulată de Titu Maiorescu: *naționalitatea în marginile adevărului*.

Note:

1. Charles King, *Moldovenii, România, Rusia și politica culturală*, Editura Arc, Chișinău, 2002, trad. Diana Stanciu.
2. Apud Nicolae Corlăteanu, *Testament. Cred în izbânda limbii române*, antologie, de Alexandru Bantocș, Chișinău, Casa Limbii Române, 2010, p. 27.
3. Titu Maiorescu, *Opere*, II, ediție, note, comentarii, variante, indice de Georgeta Rădulescu-Dulgheru și Domnica Filimon, note și comentarii de Alexandru George și Al. Săndulescu, Editura Minerva, București, 1984, seria „Scriptori români”, p. 108.

În Capu' Satului de odinioară *

Otilia BĂLINIȘTEANU

Ioan Grămadă din Câmpulung Moldovenesc este deținătorul uneia dintre cele mai valoroase și ample colecții etnografice din țară. A strâns tot ce a fost mai valoros în lumea satului tradițional bucovinean. Până au ieșit la număr o mie de obiecte, apoi două mii și tot așa, de 35 de ani încoace, și nu mai are mult până să facă 9.000. "Mai ajung la urechile mele unele replici: "E trăsnet rău; adună toate vechiturile". Dar eu o consider o pasiune nobilă", spune colecționarul. Dacă-i vezi muzeul, îi dai dreptate.

Încă din copilărie era fascinat de obiecte vechi. Mai întâi a scormonit prin podul popei Ghenghea de la biserica din Capu' Satului, o latură a Câmpulungului, unde tatăl era cântăreț. Apoi s-a apucat de strâns binișor lucrurile de prin gospodăria părinților, de le era "mai mare dragul" surorilor când căutau vreo oală, vreo puțină sau cine știe ce alt obiect trebuitor. "Trebuie să fie în muzeul lui Ion", se auzea glasul înclădit al uneia dintre surori, de prin bucătărie, iar vocea creștea pe măsură ce se apropia de colțul în care băietanul strângea "vechiturile". Primii vizitatori au fost copiii de-o șchioapă de pe uliță, care, în schimbul turului prin muzeul improvizat, trebuiau să aducă neapărat un obiect sau o nealtă de pe-acasă.

A ajuns om în toată firea și de scormonit trecutul nu s-a lăsat. A strâns tot ce a fost mai valoros în lumea satului tradițional bucovinean. Până au ieșit la număr o mie de obiecte, apoi două mii și tot așa, de 35 de ani încoace, și nu mai are mult până să facă 9.000. Văzând că nu-i chip cu el, s-au obișnuit și părinții, mai apoi și nevasta cu o așa meteahnă, ba chiar până și vecinii. I-a molipsit pe toți de patima asta, căci numai patimă se poate numi o asemenea aplecare spre trecut, spre tradiție, spre tot ce a însemnat satul de odinioară. "Mai ajung la urechile mele unele replici: "E trăsnet rău; adună toate vechiturile". Dar eu o consider o pasiune nobilă", spune Ioan Grămadă, deținătorul uneia dintre cele mai valoroase și ample colecții etnografice din țară. Și dacă-i vizitezi muzeul, nu poți decât să-i dai dreptate.

Un primar colecționar

Ar fi vrut să se facă învățător într-un sat de țară, în acea liniște a lumii rurale, atât de dragă și apropiată sufletului său. N-a fost să fie așa. Viața i-a orânduit altă cale de urmat, dar lumea satului n-a putut să i-o scoată nimeni din suflet. A fost tâmplar, a urmat apoi cursurile liceale și pe cele ale Academiei de Științe Economice București, a fost primar vreme de 12 ani în patru comune din jurul Câmpulungului, dar, în ciuda unei vieți pline și a unei funcții care îi ocupa tot timpul, găsea întotdeauna răgaz să mai așeze vreun obiect în muzeu, să mai cerceteze vreo casă de bătrân, să mai întrebe încolo și-ncoace de cutare sau cutare lucru. "Patima asta, cu obiectele vechi, o am de când mă știu. Mai întâi am vrut să fac doar un muzeu așa, pentru sufletul meu. Dar colecția s-a tot mărit și atunci m-am gândit că n-ar fi rău să las lumii acest tezaur pe care eu sunt norocos să-l am", povestește Ioan Grămadă.

Un ghid buclucaș le-a tradus unor turiști străini sosiți să-i vadă colecția că "prima piesă pe care a adus-o la muzeu a fost

nevasta". N-a greșit prea mult, căci, într-adevăr, doamna Didina s-a molipsit de pasiunea soțului și acum povestește vizitatorilor, cot la cot cu el, toată istoria cuprinsă în ograda familiei. "N-am vrut ca muzeul meu să fie unul static; să agăț niște obiecte pe pereți, oamenii să vină să le vadă și gata. Eu vreau să am un muzeu viu, așa că am invitat elevii de liceu, am stat de vorbă cu ei, i-am trimis la bătrâni să culegă folclor vechi și ne-am reunit apoi aici, reeditând șezătorile tradiționale", subliniază colecționarul.

Muzeul din casa părintească

Muzeul a început să se închege după ce părinții lui Ioan Grămadă au trecut la cele veșnice. Atunci s-a gândit să-l facă chiar în casa părintească, construită după tipicul câmpulungean, la 1817, în care-au locuit trei generații ale familiei: părinții, bunicii și străbunicii.

A folosit la maximum fiecare încăpere, fiecare colț de curte, totul din dorința de a putea expune lucrurile dragi pe care le aduna. "Am fi putut dărâma casa socrilor și să aruncăm lucrurile care-ncotro, dar nu ne-am îndurat. Văzând azi un lucru aici, mâine un obiect colo, am tot adunat", povestește doamna Didina. "În fiecare zi fac câte ceva, că nu se poate altfel. Pasiunea-i pasiune. Obiectele le caut până-n pânzele albe, pentru că-mi doresc să reeditez aici tot ce ținea de satul bucovinean tradițional", completează și domnul Ioan.

Și-aproape c-a și reușit. Pe lângă casa părintească a tot construit odăi și anexe în care să adăpostească obiectele pe care le tot aduna, astfel că ceea ce la început părea o simplă colecție etnografică s-a transformat în timp într-un muzeu în toată regula, cu 12 secții și șapte expoziții în aer liber. Un mic muzeu al satului, în ograda familiei Grămadă.

Port popular, fotografie veche, prima mașină de cojocărit, mașini de cusut Singer, lăzi de zestre cu pictură naivă, una de la 1888, alta de la 1900, obiecte de mobilier din lemn masiv, foarte vechi, coronițe de cununie, instrumente muzicale tradiționale, cămăși de mireasă de ține mai mare dragul să le admiri, zabrednicul (un prosop purtat de femei, în vechime, în jurul capului, mai ales atunci când mergeau la biserică) sunt doar câteva din sutele de obiecte ce împodobesc pereții primei secții a muzeului, dedicate portului tradițional. "Cel mai vechi costum din muzeu este cel femeiesc și are peste 250 de ani; este cusut pe pânză de casă, la opaiț", ne explică doamna Didina, cea care de atâția ani recondiționează și readuce la viață toate aceste

costume.

Ioan Grămadă, un român adevărat

N-apuc să mă satur de admirat motivele de pe iile doamnei Didina că alte minunății îmi apar în fața ochilor. Urmează un periplu halucinant printre obiecte, alături de Ioan Grămadă. Pentru fiecare - o poveste, o întâmplare, un proprietar mai hazliu sau unul mai puțin simpatic, o amintire din propria copilărie, o întâmplare de pe vremea bunicului. "Fiecare obiect are în spate istoria și povestea lui adevărate", spune mereu Ioan Grămadă.

Toate istorisirile mă transpun încet-încet într-o altă lume. Parcă-l și văd pe domnul Ioan, în curtea largă de lângă apa Moldovei, băietan, îmbrăcat în cămașă, încins cu brâu, rugându-se de surorile mai mari să-i mai dea câteva străchini, vreo puțină sau vreo covată mai veche, să-și facă muzeu. Imaginea îmi stârnește un zâmbet și dispare la fel cum a apărut, pentru că zeci de obiecte, aproape de neprețuit, cum nici în muzeele de etnografie consacrate nu găsești, așteaptă să fie admirate. Omul ăsta, îmi zic, e rețeta supraviețuirii noastre ca români.

Nu stă locului o clipă. Se vede că are patima aceasta în sânge. Mai deunăzi, a auzit de la o cunoștință că o familie ce locuia într-o casă veche din Câmpulung se mută și că aruncă multe dintre lucrurile vechi. S-a dus să vadă ce poate recupera și s-a întors acasă cu doi saci, luați direct de la tomberon, plini ochi cu ii ce depășesc o sută de ani vechime. Un tezaur care s-ar fi pierdut. Mă gândeam câți astfel de Ioni ne-ar trebui azi, în satele noastre, ca să nu pierdem astfel de comori...

Toți cei ce-i calcă pragul sunt "musafirii lui dragi". Și pe drept cuvânt, căci dacă nu i-ar fi dragi și dacă n-ar "ține mult la amintiri", așa cum singur mărturisește, n-ar reuși să vorbească cu atâta dăruire, mai bine de o oră, fără întreruperi, fără să ceară taxă de intrare, doar de dragul de a le arăta și altora de unde ne tragem și cine suntem cu adevărat.

Bucătăria tradițională

Blidare de peste 100 de ani, rășnițe pentru mirodenii, tacâmuri vechi, covorul vechi de peste 200 de ani, moștenit de la străbunica, zolitoare, strămoașele mașinii de spălat, linguri și

linguroaie, dintre care una ce bate sute de ani, uriașă, sculptată de un baci vestit - "Am pețit-o trei ani de zile. În fiecare vară mergeam la stână, sus pe munte, și încercam să-l conving", vine rapid și povestea - toate fac parte din inventarul altei secții a muzeului, aceea a Bucătăriei tradiționale.

Obiectele sunt expuse exact ca în odăile bătrânești: un rând de vase pentru post, unul pentru fruct, babe de cozonaci, oale pentru sarmale, cutia de păstrat sare din coajă de mesteacăn, "care o menținea uscată", untare vechi și toți "descendenții" lor mai noi, racla dublă, un fel de sufertaș cu două sertare (unul pentru brânza frământată și altul pentru urdă), din lemn de paltin.

Ceva mai către fereastră stau fiarele de călcat cu cărbuni, precum și un "străbunic" de-al lor, mângălăul, pe care gospodinele îl foloseau pe la 1800 pentru a călca la rece. "Pânza de casă, în special cea de in, care era foarte firavă, nu suporta la călcat temperaturi mari. Și-atunci se călca la rece, pânza fiind în stare umedă. I se spunea mângălău, de la mângâiere, pentru că mângâia pânza", ne povestește tâlcul obiectului de care nu mai auzisem până atunci Ioan Grămadă.

Camera memorială

Intrăm în camera veche a casei, transformată de tatăl lui Ioan Grămadă, Nicolai, fost dascăl de biserică, într-un colț destinat rugăciunii. După moartea părinților, colecționarul a transformat-o într-o minicameră memorială, toate obiectele fiind așezate după tematica aleasă. "Tata a fost dascăl bisericesc 43 de ani. Aici se ruga el de 3-4 ori pe zi, inclusiv la miezul nopții, așa că am păstrat toate cărțile lui, inclusiv Vechiul Testament de la 1740, biblia, psaltiri, icoane, fotografiile vechi de familie, cărți. Tata a trăit 94 de ani și a fost un autodidact; citea mult și literatură universală: Cehov, Lermontov", povestește cu nostalgie domnul Ioan.

Trecem cu privirea mai departe spre o splendidă colecție de carte veche, în limba germană. Explicația vine mai repede decât propriile gânduri. "Le-a adus tata de la Viena; au peste o sută de ani". După cum bănuiam, cărțile astea duc o poveste în spate. "Înainte de Primul Război Mondial, bunicul meu era foarte înstărit; avea stâna lui în Popii Rarăului, cu vreo sută de oi și 30

Ioan Grămadă, în fața casei părintești, transformată în muzeu

de vaci. Tata era și el printre cei care păzeau oile, deși avea doar 9 ani. Într-o zi au venit austriecii și, sub pretextul că venea războiul și că cei mici trebuie protejați, l-au luat pe tata cu tot cu oi și încă alți 50 de copii din Bucovina și i-au dus tocmai la Viena.

Inventarul stânei de la munte

Doi ani de zile a stat acolo, într-un fel de lagăr, în care a învățat meserie, fără să știe bunicul nimic de el. Abia după doi ani, timp în care și bunicul a fost pe front, a aflat de existența lui de la un rapsod popular din Câmpulung, care trecuse prin acel lagăr în suita regelui Carol. S-a dus după el la Viena, a reușit să-l scoată, iar în drum spre gară, un preot care îl îndrăgise foarte mult pe tata cât a stat acolo i-a dăruit aceste enciclopedii în limba germană, povestește Ioan Grămadă.

Casa cea mare

După cum și numele îi spune și după destinația pe care bucovinenii o dădeau acestei încăperi, un fel de sufragerie a vremurilor noastre, odaia adăpostește acum cele mai valoroase colecții: o colecție de sigilii și acte vechi, o colecție de peste 400 de ouă "scrise", cu conținut, ce trec de o sută de ani vechime, o colecție de icoane, una de carte rară, mobilierul specific, din lemn masiv, o colecție de monede vechi, litografii.

Aici se găsesc piese de o valoare de nemăsurat, unice nu doar în zona Bucovinei, ci chiar în țară: sigiliul orașului Câmpulung Moldovenesc (1740), un sigiliu cu stema Moldovei, cu capul de bour (1508), cea mai valoroasă piesă a muzeului - primul Dicționar enciclopedic ilustrat al limbii române, de la 1926, editat doar în cinci exemplare, tipărit la Paris, cu coperti din piele, prima Metodică de predare a istoriei și geografiei (1905), cărți cu caractere slavone (un molifelnic de la 1834, un liturghier de la 1836), o cruce de lemn (1780), Halina, prima traducere din limba arabă a "1001 nopți" (1899).

Un adevărat muzeu al satului

Urmează alte secții ale muzeului și alte expoziții în aer liber, alinate de-a lungul curții largi, până spre apa Moldovei. Ca să simți cu-adevărat cum arăta Bucovina odinioară, merită să poposești în ograda lui Ioan Grămadă măcar o dată în viață. Și nu numai să poposești, să-l și ascuți.

Vei afla istoria locului din Expoziția documentar - istorică - "Câmpulungul de altădată", obiceiurile atât de frumoase din Secția "Tradițiile de iarnă din zona Câmpulung", apoi te vei dumiri cum se făcea dogărie, tâmplăria, rotărie, fierărie sau măcelărie în această parte de țară în Secția "Meșteșuguri tradiționale" sau ce adevărat atelier încropeau gospodinele în casă, în serile lungi de iarnă, în expoziția "Sala de tors, țesut, răsucit".

Din turul muzeului nu poate lipsi "Casa bătrânească (bordeiu)", vechi de peste 300 de ani, cumpărat de Ioan Grămadă în urmă cu cinci ani, de la un bătrân de 84 de ani, de pe un vârf de deal din Valea Seacă, cu tot inventarul de odinioară. L-a desfăcut bucată cu bucată, l-a adus acasă și l-a construit la loc, în grădină.

Mai vin la rând Secțiile: "Prelucrarea lemnului", "Agricultura din zona de munte", "Creșterea albinelor", "Păstoritul", cu stâna și inventarul complet, ba chiar și cu câini, "Vânătoarea și pescuitul" și "Industria artizanală".

"Lipsește respectul pentru trecut"

Despre interesul oamenilor pentru un astfel de muzeu, care găzduiește, până la urmă, spiritul unui popor, rădăcinile și datul nostru, Ioan Grămadă e un pic dezamăgit. Nu are pretenția ca toți cei care-i calcă pragul să-i înțeleagă pasiunea, dar și-ar dori ca măcar să vadă obiectele și să respecte istoria, amintirile. "Lipsește total în educația pentru copii respectul pentru trecut. Am fost invitat să particip cu o expoziție de obiecte vechi la Câmpulung, cu ocazia unui festival de folclor. A trecut un copil pe lângă expoziția mea și s-a uitat cu atenție la o lampă veche. Din neatenție a scăpat-o și s-a spart. Copilul a început să plângă și-a cerut iertare. Mama lui însă m-a blocat spunându-mi: "Nu mai plânge! Las-o dracului de vechitură!". Nu m-a supărat gestul copilului, cât faptul că mama așa înțelegea să facă educație copilului", povestește colecționarul.

Străinii rămân în continuare cei care-i rezervă cele mai plăcute surprize. Așa a fost și cazul unui grup de japonezi, veniți mai deunăzi să vadă cu ochii lor cum trăiau bucovinenii în

Trașca, un gater rudimentar

Stâna tradițională din grădina lui Ioan Grămadă

vechime: "Deodată, unul dintre tineri, care îmi sorbea pur și simplu explicațiile, a izbucnit în plâns. L-am întrebat pe ghid ce s-a întâmplat și așa am aflat că era orfan de părinți și că fratele lui, în timp ce el se afla la studii la Tokio, vânduse casa părintească. Iar el plângea acum pentru că văzuse toate lucrurile mele de la părinți și și-a dat seama că nu mai are nicio amintire, că nu mai are rădăcini".

Astfel de momente îl motivează să meargă și mai departe, să nu abandoneze nici crezul său, nici dragostea pentru trecut, nici pasiunea care nu-i dă pace. Și n-o să se lase de treaba asta până n-o să vadă pe tăpșanul din spatele casei o bisericuță din lemn. "Sigur, va fi mai greu, dar eu sunt convins că dacă un om vrea să realizeze ceva sfânt, cu ajutorul lui

Dumnezeu va reuși", crede Ioan Grămadă. Dacă și trebușoara asta o va duce la capăt, visul lui vechi, de a face un Muzeu al satului în Capu' Satului, s-ar împlini cu adevărat.

Muzeul "Ioan Grămadă" în date și cifre

8.425 de exponate, multe înscrise deja în patrimoniul cultural național, inclusiv căsuța bătrânească ce găzduiește muzeul. 12 secții și șapte expoziții în aer liber. Oficial, muzeul există de 12 ani, fiind integrat în circuitul turistic al județului Suceava. Neoficial, există de 35 de ani, de când Ioan Grămadă, ajuns astăzi la 66 de ani, strânge aceste obiecte atât de valoroase ce țin de arta populară bucovineană.

* Articol preluat din *Ziarul Lumina*, 2 septembrie 2011.

Comorile gândului așternute în stihuri autentice *)

Gheorghe CLAPA

Motto:

„Scrisul tău să fie ca rășina de brad; viața revărsată.”

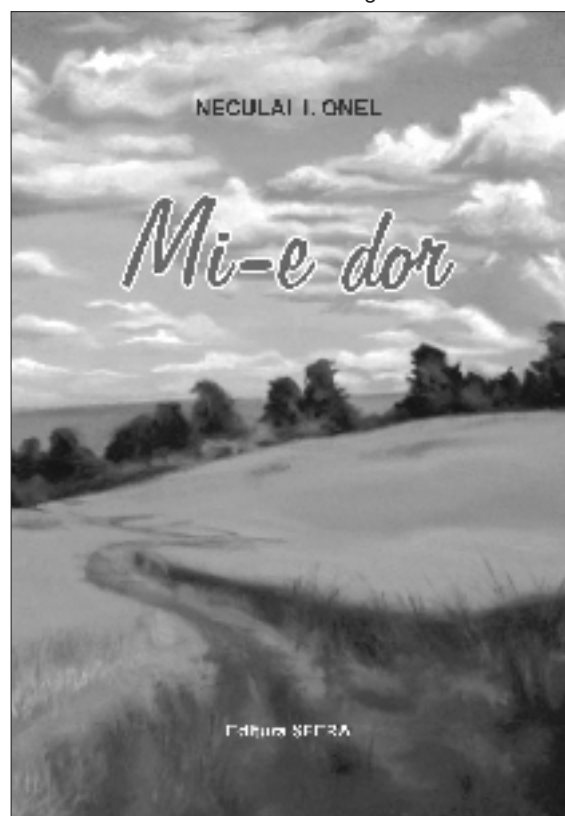
Nicolae Iorga

„Scrie, scrie, șterge, șterge”, Nicolas Boileau Despréaux (1636-1711), ideologul oficial literar al Franței absolutiste, cu axioma sa nu s-a gândit decât la perfecțiunea scrisului și cum nu era medic, nu a intuit și rolul terapeutic cu această repetiție a scrisului în beneficiul memoriei. Comunicarea prin limbaj și mai ales prin scris susținut și repetat, coordonat, planificat riguros, susținut în austeritatea repetiției este condiția sine qua non a reușitei metode de a menține o memorie fidelă rațiunii noastre în condamnabilul proces al îmbătrânirii.

Considerăm medicina în dialogul celor cinci ipostaze: cu știința, arta, cult, filosofie și magie, forță a previziunii conduși de zeița Mnemozina a memoriei și dirijată de Apollon zeul luminii cu sanctuarul său oracular. Fără memorie și previziune anticipativă ca sondori ai necunoscutului și previzibilului nu se poate vorbi de tratament în arta lui Asclepios și a pământeanului Hipocrat. Să ne susținem memoria prin activitate și creație, numai stimulând memoria cu scris în permanență, grafoterapie preventivă și curativă în bătrânețea fiziologică și chiar în senescența patologică.

Deviza în virtutea celor patru mari principii axiomatice: jucunde = vesel, cito = repede, tuto = tot și certo = sigur, este a scrie în dialog cu sine! Scrisul este firul care salvează din labirint pe titanida Mnemozina ocrotitoare fidelă a memoriei. Memoria este forța gândurilor noastre, controlând capacitatea de adaptare, liantul trecutului cu prezentul, în orientarea și activitatea creatoare a omului. Ea este fotosfera, cromosfera, radiosfera și magnetosfera ce leagă omul de natură în mare armonie. Stimulați, întrețineți și păstrați cel mai mare dar al divinei creații, capacitatea mnemotehnică a grafoterapiei, care este ideală și naturală în menținerea homeostaziei psihofizice la senectute, fără a se uita axiomaticul adagiu: „repetitio mater studiorum”.

În acest sens, menționăm înțeleptele principii ale marelui scriitor

Tudor Arghezi privind rolul scrisului care este muncă continuă zilnică: „...să înnegești câte 10 pagini pe zi orice s-ar întâmpla. Că nu vor fi totdeauna perfecte n-are importanță. Totul e să le scrii, cinstindu-ți meșteșugul ca să nu ți se lenevească mâna, nici sufletul nici mintea. Așa se capătă cu înfrângeri cu biruinți”. Iată schița grafoterapie ce-a prevăzut-o și aplicat-o marele maestru al „cuvintelor potrivite” în scris, care nu este numai o haină a gândurilor ci al deprinderii și mânării spiritualității noastre prin efort continuu prin repetiție tenace, scrisul oferindu-ne și rolul controlului a tot ceea ce am gândit și am înfăptuit. În trinitatea efortului fizic, al simțămintelor și al raționamentului se constituie unitatea logică ce ar sta la baza grafoterapiei recomandată în prevenirea tulburărilor de memorie la o vârstă înaintată care reduc în mod firesc nu numai creativitatea dar chiar și activitatea în general.

Scrisul adresându-se mâinii, inimii și minții constituie o autoterapie, un autocontrol în sanogeneză. Menținerea armonică a unității noastre psihofizice se datorează astfel, scrisului prin cuvinte-n repetiție ce întăresc și mențin conexiunile neuronilor centrali, în procesul atât de necesar al memoriei în orientarea și adaptarea noastră vitală care se reduce apreciabil în orizontul crepuscular al ființei umane.

Cititorul să vadă în cele expuse nu numai o curiozitate teoretică, ci îndemnul tenace de a pune în practică cu rigoare metoda de autoterapie prin scris, motorul memoriei, îmbrăcăminte ideală a gândurilor care leagă microuniversul nostru de universul mare, în orientare și adaptare atât de necesare existenței.

Trăim într-o societate stăpânită de ură, de vrajbă, de invidie, de înverșunare pentru putere, pentru înavuțire peste nevoile firești. Poezia este o Duminică a sufletului. Poetul nu scrie doar pentru sine, bucuria sa este împlinită când este risipită în ambient. Împrăstie polenul poemelor sale celor doritori de desfătări estetice, spirituale. Poezia – diluție a sufletului, iar poetul este un mic mânător de cuvinte. El caută în latura de jos a limbii acele exemple care nu mai au nici o nădejde de ridicare la rostirea de zi cu zi și le imprimă iscusit și armonios o nouă viață botezându-le cu focul inspirației sale, altfel spus har.

Neculai I. Onel este un poet adevărat, un poet foarte inspirat, dacă vreți pe stil tradiționalist, dar tradiționalismul și modernismul este o judecată ideologică. Este o judecată de existență nu o judecată de valoare. Dacă spui unui poet că este un poet tradiționalist în înseamnă un poet lipsit de valoare. Trebuie să fim atenți când judecăm poezia lui Neculai I. Onel. Noblețea liturgică a poeziei a traversat fără mari pierderi capcanele unui postmodernism agresiv care, lipsit de substanță, își dă duhul sfâșiat în decade generatoare de confuzii. Pasul de menuet a poeziei tradiționaliste e mai convingător decât tropăitul împiedicat al unor saltimbanci de la peluza literară. Nu câștigă nimeni nimic dacă vom introduce în poezie antipoezia.

„Mi-e dor” este un volum cu 50 de poezii, în flux continuu, adică fără capitole separate. Poemele lui Neculai I. Onel se înscriu în universul liric, poartă amprenta unui spirit superior, sensibil, spirit ce se avântă pe verticală în căutarea spațiilor pure și a luminii sacre. Poezia, acest veșmânt al sărbătorii, efect al unei gândiri poetice superioare antrenează în curgerea-i lină întreaga sensibilitate, reflexivitate, imaginație. Este autor a cinci cărți în care giuvaeruri lirice curg ca un fuor din caierul sufletului său de poet.

Întrând în posesia cărții de versuri „Mi-e dor”, cititorul poate descoperi comorile gândului... gânduri așternute în stihuri autentice ce surprind prin armonie, rafinament și sensibilitate. Penultimul volum de versuri intitulat „Singur” ne amintește de versurile lui Rilke: „Sunt singur/ dar nu așa de singur/ ca timpul/ să-mi fie sfânt”. Care îndemn ar fi mai înălțător în această existență efemeră... decât îndemnul la amabilitate, statornicie, dragoste. Numai cel capabil de iubire față de semeni va cunoaște cărările însoțite spre celest: „S-a așternut uitarea peste lespezile reci/ Și nu mai vine nimeni pe poteci/ Iar tufele de stânjenei s-au ofilit./ Pe mine toți m-au părăsit.// Pe cruce și pe-al meu mormânt/ Nu mai aprinde lumânare nici un sfânt/ Aștept în întuneric, trist și-ngândurat/ Că fiii și nepoții m-au uitat.// Acuma în uitarea și tăcerea care s-a lăsat/ Mă va cuprinde și

durere și oftat/ În fiecare dimineață sau spre seară/ Voi aștepta un chip frumos ca să apară.// Un vis frumos eu voi avea/ Căci va apare-n Rai măicuța mea/ Voi încerca să mă apropiu de părinți/ Ce mă așteaptă într-o poiană lângă sfinți” („Uitarea”).

Lirismul atinge toate corzile inimii, acordat fiind la vocea simțirii, sentiment înălțător și divin: „Pe un drum ce duce înspre Dealul Mare/ Mergea un biet țaran cu o desagă în spinare/ Bătrân, bolnav și cu tristețe pe-a sa față/ Nu știe cum să se descurce-n viață...”. În volumul „Mi-e dor” – casa și familia constituie spațiul în care viața și-a găsit un sens. Întoarcerea „acasă” simbolizând statornicie, neuitarea trecutului, a rădăcinilor, a strămoșilor, neînstrăinarea: „Mi-e dor de satul Frunțișeni/ De-ai mei părinți și de săteni/ Mi-e dor de câmpul plin cu flori/ De stolorile de cocori// Mi-e dor de casa de pe deal/ De turmele de oi și de caval/ Mi-e dor de tunete și ploii/ Și de plimbările în zăvoi// O, cât mi-e dor de cerul plin de stele/ Și de sărutul gingaș al mândruței mele/ De horele din sat, de câmpul cu verdeață/ Pe care l-am iubit o viață.// Și toate amintirile frumoase de pe-acest pământ/ Le voi lua cu mine în mormânt” („Mi-e dor”).

Structura poetică definește dorința îndrăgostitului de a se „mărturisii” – căutând în oglinda sufletului jumătatea sa, reciprocitatea privirii, identificării, contopirii: „A fost un vis, o dragoste curată/ Ce nu se uită niciodată/ Și noaptea când apar iar stelele și luna/ Eu cântul ei voi aștepta într-una” („Voi aștepta”). Timpul poetului e o nostalgie continuă cu iremediabile păreri de rău: „În rugăciuni și în credință/ Voi aștepta iertare și căință/ La judecata Lui voi merge când mă cheamă/ Înconjurat de îngeri, fără teamă” („Fără teamă”). Neculai Onel regăsește universul rural, patria într-un timp în care literații se detașează de ea: „Acum e luna lui Cuptor/ Iar aeru-i fierbinte și dogoritor/ Frunza-n copaci e ofilită/ De lasere din cer este lovită” („Caniculă”).

Există în versuri pline de măreție și gravitate o dorință de purificare, de evadare din timpul profan, din cercul strămt al vieții efemere: „Foaie verde de trifoi/ A plecat soțu-n război/ M-a lăsat cu doi copii/ Și cu multe datorii./ ...Doamne fă un semn cu mâna/ Fă pace cu semiluna./ Să-mi văd soțul în ogradă/ Pe la vite, prin livadă”. („A plecat soțu-n război”). Păstrează prospețimea senzorială a copilăriei, imprimând cuvântului vibrație și autenticitate: „Privesc în răsărit de soare/ Recolta întinsă pe ogoare/ Ascult concert de păsări în pădure/ Admir copiii care pleacă la cules de mere”. („Privesc”). Ideile curate le brodează cu cuvinte alese, armonios alăturate: „Azi eu voi scrie o poezie/ Despre un prieten și a lui soție/ Buni gospodari, vecini de cartier/ Oameni cinstiți și cu mult fler” („V-am scris această poezie”. Familiei Simion Ion). Fără împlinirea și împărțirea iubirii sufletul rămâne ca o navă plină cu bogății ce plutește în derivă pe ape involburate: „În zori de zi eu voi privi la stele/ Și îmi voi șterge lacrimile mele/ Voi încerca să scriu o nouă poezie de iubire/ Despre iubita mea și despre fericire” („În zori de zi”).

La Neculai I. Onel se naște acea stare crepusculară, acea senzație de amurg care vine să poetizeze toate amintirile noastre. Selectăm o strofă: „Acum când luna încet apune/ Îmi amintesc de lucrurile bune/ Cu ele voi pleca în veșnicie/ Să le ascult ca pe o melodie”. („Am iubit”) (I). Aceste trăiri redade în cuvinte sugestive ca ecou în planul sensibilității estetice, produc furtuni interioare, sfâșieri: „Stăm așezați în patul din bucătărie/ Tot așteptând feciorul nostru ca să vie/ Dar zilele și nopțile se scurg încet și greu/ Noi suspinăm și plângem tot mereu”. („Ai uitat de noi”. Lui „G”). Natura, acest spațiu mirific cu anotimpuri încărcate de frumusețe și taine asigură omului existența: „Pe câmp se văd dovleci și pepeni verzi/ Iar merele sunt coapte în livezi/ Porumbul se apleacă sub razele de soare/ Iar turmele de oi coboară spre izvoare”. („Luna lui Cuptor”). Nu lipsește din volum nici dispoziția iubirii, dăruirii față de cei apropiați: „Aș vrea s-o văd pe mama-n prag/ Acolo unde m-aștepta cu drag/ Pe frații mei și pe surori/ Ce mă duceau pe câmpul plin de flori.” („Aș vrea”) (I).

Versurile cuprind în țesătura lor umbrele tristeții... dar o tristețe lipsită de revoltă, de sfâșiere: „Am iubit vântul de toamnă și crivățul de iarnă/ Și norii de ploaie ce veșnic o să cearnă/ Am să iubesc și

totu-n jur am să privesc/ Până când am să vă
părăsesc". („Am iubit”) (II). Devine nostalgic învăluit
fiind de un sentiment al resemnării, în fața trecerii
inexorabile a timpului și a perisabilității lucrurilor:
„Stau singur și răcoarea mă cuprinde/ Iar ploaia-n
geamuri nu mai bate/ Doar vântul printre streșini mari
pătrunde/ Ducând tristețea mai departe”
 („Melancolie”). Pătrundem mai adânc în grădina cu
arome rare: „Amurg de toamnă în grădină/ Încet se
lasă liniștea deplină/ Doar luna se strecoară printre
stele lunecând/ Cu raze palide pământul luminând”.
 („Toamna în grădină”).

Lacrima ascunsă de sub pleoape este cu greu
reținută de autor... nostalgia, dorul după îmbrățișarea
mamei producându-i în suflet emoție și tristețe: „O,
mamă, ce nevoie am de tine/ Când sunt bolnav și nu
ești lângă mine/ Să mă mângâi cu mâna delicată/ Pe
fruntea transpirată și înfierbântată” („O, mamă”).
Scriitorul este conștient de faptul că viața pe acest
pământ este limitată și fără gesturi de regret, de
zbucium – lasă măturie un „poem-testament” pentru
clipa când va trece în eternitate: „Îmi pare rău că plec
și singură te las/ Și nu vei mai simți prin casă al meu
pas/ Voi umbla trist pe căi străine/ Fără dragoste și
fără tine”. („Îmi pare rău”). Am decupat pentru a-i
aduce în pagină cuvântul, pentru a-i da durată:
„Acolo ești străin și nimănui nu-i pasă/ Și nu te strigă
ca să vii la masă/ Nu vezi copiii alergând pe prispă și-
n ogradă/ Și nici soția nu muncește în livadă”. („E
trist”).

Gândurile poetului se topesc în cuvinte redând
imaginea din sine dar și realitatea pe care el o vede:
„În nopțile târzii ascult cum vântul bate/ Dar nimeni nu
îmi mai trimite vorbe și nici șoapte/ Aștept tăcut
porunca Ta cerească/ Să scap de boala mea
trupească” („Aștept porunca Ta”). Așezându-și
gândurile pe treapta unui altar, poetul nu conținește
a contempla natura asociind întregul proces de
transformare cu religiozitatea spiritului său: „Din
munți printre stâncile abrupte/ Curg lacrimi curate ce
ies din izvoare/ Turme de oi cu ciobanii în frunte/ Se-

ndreaptă spre șesul cel mare”. („Vară”). Alte versuri relevă credința poetului în
înviere, în renașterea ființei pe un nivel superior ceea ce va înlesni întâlnirea cu
strămoșii: „Mi-aștept plecarea în noaptea clară/ Departe într-un trist mormânt/ Nu
voi mai auzi un cântec de vioară/ Adus de adierile de vânt” („Mi-aștept plecarea”).

Metaforele stilizate, acuratețea expresiei adaugă un plus de noblețe trăirilor
așternute pe hârtie: „Este toamnă, e răcoare/ Cade bruma, frunza moare/ Totu-i
galben, ruginiu/ Iară parcul e pustiu”. („Toamnă târzie”). Cuvintele sale se topesc ca
niște fulgi pe arșița din noi, ascultându-le spiritul ne surâde pentru că vin de la un
poet care, dacă ați face puțină liniște ați asculta cum îi bate inima: „Orașul e pustiu,
luminile s-au stins/ Și în tăcere totul e cuprins/ E frig, e întuneric și noaptea este
lungă/ Tristețea nimeni n-o alungă” („Iarna”). În zicere poetică tonul cuvintelor sale
accede absolutul: „Azi tristețea mă apasă/ Nu mai pot ieși din casă/ Simt amurgu-n
miez de noapte/ În odaia fără șoapte” („Simt amurgul”). Câtă puritate în fiecare
vers: „Așa a fost, așa va fi întotdeauna/ De-i luni, ori marți sau toată săptămâna/ Toți
orășenii duc bucatele acasă/ Să aibă ce pune pe masă” („Cumpărături”).

Autorul este un poet de aleasă simțire, mănuieste cuvântul, metafora: „E trist
când poarta este încuiată/ Și nimeni nu te mai așteaptă/ Cireșii și cu plopul sunt
bătrâni/ Și la vecini nu ai pe cine să mai suni” („Nu am uitat”). Poemele sale sunt
adevărate „purități stelare”: „S-aude cîrîp de păsări în pădurea verde/ Iar ceața
peste văile adânci se pierde/ E primăvară și parcă mă simt tânăr în seara
fermecată/ Uitându-mă cu drag la bolta înstelată” („E primăvară”). Cu toate
acestea, nu lipsesc din trăiri nici emoțiile de teamă și oarecare neliniște: „O, câte
stele cad în nopțile de vară/ Când eu aștept luceafărul ca să apară/ Tăcut stau și îmi
depăn amintirile/ Ce au trecut ca și iubirile” („Privesc aștrii”). Teritoriul poetic al lui
Neculai I. Onel este cutureirat de simboluri diafane, efemere, subtile, sugerând
vremelnicia speranțelor noastre: „De pe dealuri bărlădene/ Bate-un vânticel alene/
Trece prin grădini cu flori,/ Prin imașul cu bujori” („Bate vânt de primăvară”).

Estetica afecțiunilor este pusă în evidență de cuvinte pline de culoare și
lumină,acompaniate de acordurile fine ale unei harpe: „Am poposit din nou la
Prutul care curge/ Și-l rog ca să-mi aducă tinerețea înapoi/ Zăresc pe malul celălalt
o salcie ce plânge/ Căci am ajuns bătrâni și singuri amândoi” („Prutul”). Gândul se
ordonează în jurul unei axe care face legătura între pământ și cer, fiind posibilă
astfel – comuniunea cu celestul, accesul la planurile superioare: „Din nou voi ridica
o rugă către cer/ Acolo unde stelele răsar și apoi pier/ Să fim păziți de boli pe-acest
pământ/ Și în tăcere să-l slăvim pe Domnul Sfânt” („Din nou”). Autorul are
convingerea că această trăire conferă rațiunii modalitatea de perseverare în ființă:
„Stau cufundat în mine și gândesc/ Căci anii mă apasă și nu pot să-i opresc/ Pe
fruntea obosită simt o boare rece/ Ce mă mângâie-n noaptea care trece” („Sunt
obosit”).

Versurile elaborate aduc în prim plan emoția și căutările profunde izvorâte
dintr-un spirit rafinat și trăirile-i tânjesc după lumina adevărului: „Vin-o tată de mă
vezi/ Cât mai sunt copacii verzi,/ Dacă frunza va cădea/ N-ai să mă mai poți vedea”
 („Va fi greu”. Lui Cristi). Dorința de ideal, de regăsire a „paradisului” pierdut
determină imaginația să-și deschidă larg aripile spre reverie: „Apoi din nou privește
pescărușii care zboară/ Rugându-i ca să ducă dorul către țară/ Și ostenit de veghe
și de val/ Se-ndreaptă cu vaporul către mal” („Marinarul”. Familiei Gâlcă Gh.).
Presiunea timpului pierdut devine tot mai sufocantă: „Mă uit la clepsidră, cum
nisipul curge/ Și mă gândesc la timpul care-nceț se scurge/ Stau singur în odaia
supărat/ Privind prin geam la noaptea care s-a lăsat” („Timpul”).

Printre nobile plante se ivește iubirea veșnic depărtată, veșnic apropiată: „De
veacuri sub razele de lună/ La fel îndrăgostiții se adună/ De veacuri sub clar de lună
au fost șoapte/ Spuse cu drag în fantastica noapte” („De veacuri”). Depărtarea de
ființa iubită e trăită ca o dramă planetară: „În noaptea liniștită, umblu prin ogradă/
Ca mândra mea din cer să poartă să mă vadă/ Pe razele de lună să-mi trimită
șoapte/ Acum cât e frumos și se mai poate” („Din depărtare”).

Întreaga conștiință a cărții „Mi-e dor” e un tărâm al amintirii și recunoștinței.
Această carte este un imn de preamărire închinat slăvitei Poezii. Dacă Neculai I.
Onel ar fi să sune din cornul amintirii ar răsări luna, iar teii ar cădelnița nostalgii fără
sfârșit.

Notă:

*) Prefață la volumul *Mi-e dor*, de Neculai I. Onel, apărut la Editura Sfera,
Bârlad, 2011.

e-mail: revistaelanul@gmail.com

<https://sites.google.com/site/elanulvs/>

Redacția (tel.: 0235-436100)

Redactor șef: Marin Rotaru

Redactor-șef adjunct: Cristian Onel

Redactori corespondenți:

prof. univ. Vlad Codrea, Univ. “Babeș Bolyai”,
Cluj-Napoca

prof. univ. dr. Ștefan Olteanu, București

Laurențiu Chiriac, Vaslui

Dan Ravaru, Vaslui

Ion N. Oprea, Iași

Serghei Coloșenco, Bârlad

Mircea Coloșenco, București

Laurențiu Ursachi, Bârlad

Teodor Hardon, Rânzești

Florin Varvara, Sărățeni

Sorin Langu, Galați

Ciprian Toderășcu, Găgești

Tehnoredactare: Bogdan Artene

Tipar: SC Irimpex SRL Bârlad

ISSN: 1583-3593

**Număr apărut cu sprijinul Centrului Județean pentru
Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Vaslui**

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor aparține, în exclusivitate, autorilor.

Val ANDREESCU

CU INIMA-N PALMĂ

M-am visat la margini de lume,
Părinte,
din durere scriindu-mi poemul,
bogat în sângerânde cuvinte.

Ca piatră, conștientu-mi căzuse
în hău,
cu inima-n palmă scriam
la umbra chipului tău.

Păianjenul negru în plasă mă
prinde,
pândise cu ochii săi răi și
compuși,
mă ucide ori poate mă vinde.

Mi-s brațele lut și mușchii
argilă
și multe, încă, mai am de făcut,
Doamne, nu-mi da statut de
fossilă!

EMINESCIANĂ

De-avem vise înghețate,
Hai în codrul ce ne știe,
Să mâncăm pe saturate,
Resturi de...copilărie!

Curgă lacrima pe sân,
Apoi Verde-Împăratul,
O să ne aștearnă patul
Cu saltea din mușchi bătrân

Și cearceaf de frunză arsă,
Perne ? Trei pete de soare,
Baldachin din umbră groasă,
Muzici...ape curgătoare,

Plapomă... o boltă-ntreagă,
Două stele... lumânări,
Și afla-vom ...ce ne leagă,
De zei și de muritori .

IARNĂ

Iar trimite iarna fulgi
Ca să-ți scriu cu ei în suflet,
Doruri în poeme lungi,
Iar pe valsul lor cuminte,
Eu scriu șoapte pentru cântec,
Iar tu... îmi dansezi cuvinte

EPIGRAME

de Ștefan BOBOC-PUNGEȘTEANU

ROMÂNUL ȘI CRIZA ACTUALĂ

Deși în țară foamea-i deasă
Românul nu se dă infrânt
Din criză sigur o să iasă
Dar o să intri în pământ !

SPERANȚE ÎNĂBUȘITE

Se vede, nu e o surpriză,
La noi când ceru-i cenușiu:
De vom ieși acum din criză
Si tot ar fi mult prea târziu.

TĂIERI PENTRU IEȘIREA
DIN CRIZĂ

Blestemată e securea,
Disperați sunt gospodarii:
Hoții au tăiat pădurea
Și Guvernul ...din salarii.

LENEȘII AȘTEAPTĂ IEȘIREA
DIN CRIZĂ

Stau la umbră sub copac,
Chicotesc, nimic nu fac,
Au o singur deviză :
Stăm degiaba că e criză !

LA IEȘIREA DIN CRIZĂ

Cînd s-o simți la noi, în fine,
C-adie-a bunăstării briză
Și vor trăi cu toți mai bine,
Groparii vor intra în criza.

TINERILOR CĂSĂTORIȚI

Să nu vă pierdeți voi cu firea,
Trăiți în liniște și pace:
Oricât de mare ar fi iubirea,
Doar soacra știe-a o desface !

MUTAȚII INFORMATICE

Sunt tineri, nu ași vrea să fiu ilar,
Dar ei de Dumnezeu nu au habar
Și cred că Internetul ca domeniu,
E o iconă-a noului mileniu.

DOMNUL ȘEF

Tot ce-i în jur, tu ai habar ?
Am vrea răspunsul întrebării,
Nu vezi că lacrimile-s iar
Precum sunt valurile mării?!

Sunt foarte mulți cu gând curat
Ce critică, nu-i vorbă goală
Voința ei și-au exprimat
Prin multe tone de cerneală.

Un drept ce este câștigat
De o să-l pierdem, știm oricare,
Că vom avea de alergat,
Deci «de nu-i cap, vai de picioare!»

Pe al democrației drum
Avuți sunt cei de la putere,
Săracă-i multă lume-acum,
Credința e a ei avere.

Poporul cel îndurător
Prea multe astăzi nu-ți mai cere,
De cât să lași pe succesor
Să vină dânsul la putere !

Neculai I. ONEL

DE VEACURI

De veacuri luna plutește pe cer
Mângâiată de stele care apar și apoi pier.
De veacuri în nopțile cu lună
Poetii au scris romanța cea mai bună.

De veacuri sub razele de lună
La fel îndrăgostiții se adună.
De veacuri sub clar de lună au fost șoapte
Spuse cu drag în fantastica noapte.

De veacuri în nopțile senine
Au fost bucurii și suspine.
De veacuri multe vieți au dispărut spre infinit
Când ceasul despărțirii a sosit.

A PLECAT SOȚU-N RĂZBOI

Foaie verde de trifoi,
A plecat soțu-n război.
M-a lăsat cu doi copii
Și cu multe datorii.

Uite acușa e un an
De când stă-n Afganistan.
Nu știi pe cine păzește
Și cu cin-se războiește.

Talibanul trage tare
Te lasă fără picioare
De acolo, din pustiu,
Poți ajunge în sicriu.

– Doamne, fă un semn cu mâna
Fă pace cu semiluna!
Să-mi văd soțul în ogradă
Pe la vite, prin livadă.

Val ANDREESCU

VECTORI LA 180

***

EȘEC

Mergem spre o viață bună.
Ca și Statele Unite,
Pe-o direcție comună,
Dar, în sensuri...diferite !

Dintre mulți bărbați cu moț",
Tineri și apetisanți,
Eu mă mulțumesc c-un soț,
Plus vreo șapte-opt... amanți.

I-am scris, având un mic răgaz,
O epigramă zdrobitoare,
Să-l bat cu ea peste obraz;
Am eșuat! Nu... are!